

ABD BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA NEDEN OSMANLI DEVLETİ'NE DOĞRUDAN SAVAŞ İLAN ETMEDİ? AMERİKAN GİZLİ BELGELERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Tuğçe KAYA*

Öz

Birinci Dünya Savaşı, 20.yüzyılın kırılma noktalarından biri olmuştur. Savaş, tahmin edildiğinden uzun sürmüş, dünya haritasını yeniden şekillendirecek sonuçlar doğurmuştur. ABD'nin bu savaşla beraber değişen dış siyaseti, bu siyasetin Avrupa'ya ve Ortadoğu'ya etkileri tarih çalışmaları için büyük önem taşımaktadır. ABD, Birinci Dünya Savaşı'na girmeden önce ve girdikten sonra İttifak Güçlerinin politikalarını yakından takip etmiş, devletin ilgili birimleri İttifak Devletleriyle ilgili çok sayıda araştırma yapmış, gizli raporlar hazırlatmıştır. Osmanlı Devleti, Almanya ile İttifak güçlerinin bir parçası idi. 1917 yılında ABD, Almanya'ya savaş açmış, böylelikle Birinci Dünya Savaşı'ndaki rolünü almıştı. ABD, Almanya'ya savaş açtığı anda, Almanya'nın müttefiklerine de aynı şekilde savaş açıp açmayacağı konusu net değildi. Bununla ilgili nasıl bir strateji belirleneceği konusunda çeşitli tartışmalar yapılmıştı. ABD'nin müttefikleri olan İtilaf Devletlerinin özellikle de İngiltere'nin baskılarına rağmen ABD, Almanya'nın müttefiki Osmanlı Devleti'ne savaş açmamıştı. Çalışma bunun arkasında yatan sebeplerin neler olduğunu ve Osmanlı Devleti'ne doğrudan savaş ilan edilmemesinin ABD'nin gelecekteki Ortadoğu politikalarının neresinde yer aldığını incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Birinci Dünya Savaşı, Birinci Dünya Savaşı ABD politikası, ABD'nin Ortadoğu Politikası, Birinci Dünya Savaşı Osmanlı-ABD ilişkileri, Birinci Dünya Savaşı Amerikan Raporları.

* Doktora Öğrencisi, University of Vienna, Institute of History,
(tugce_kayaa@hotmail.com), (<https://orcid.org/0000-0001-8423-7547>).

WHY DID THE UNITED STATES NOT DECLARE A DIRECT WAR AGAINST THE OTTOMAN EMPIRE DURING THE FIRST WORLD WAR? A STUDY ON THE AMERICAN CONFIDENTIAL DOCUMENTS

Abstract

The First World War was one of the breaking points of the 20th century. The war lasted longer than anticipated, giving rise to results that would reshape the world map. The US foreign policy that has changed with this war and the effects of its politics on Europe and the Middle East carry a great importance for the history studies. Before and after the World War I, the US closely followed the policies of the Central Powers, and the relevant units of the State Department made a lot of research and prepared confidential reports on the Central Powers. The Ottoman Empire, together with Germany, was a part of the Central forces. In 1917, the US waged war against Germany, thus took its role in the First World War. It was unclear whether the United States would declare a war on Germany's Allies in the same way when it declared against Germany. Several discussions were held on how to set a strategy for this. In spite of the pressure of the Allies, particularly Britain, the US did not declare war on the Ottoman Empire. The study will investigate what were the reasons for this and was not declaring war on Ottoman Empire part of US's future Middle East policy.

Keywords: *World War I, US policy during the World War I, US Middle East Policy, First World War Ottoman-US relations, First World War American Reports.*

Giriş

Amerika Birleşik Devletleri başkanı James Monroe, Avrupa güçleri ile olan siyasi ilişkileri düzenlemek adına 1823 yılının aralık ayında, daha sonradan Monroe doktrini ismiyle anılacak olan bir politikanın esaslarını sunmuştu. Bu politikanın amacı, Amerika Kıtasını Avrupa'nın tehlikeli yayılmacılığından korumak idi. Monroe doktrinine göre ABD, Avrupa devletlerinin birbirleriyle olan siyasi çekişmelerine dâhil olmayacak, onların da ABD'ye yönelik siyasi amaçlarından uzak durmaları sağlanacaktı. Bir nevi yalnızlık politikası olan Monroe Doktrini, uzun bir müddet ABD siyasetinin ana teması olarak karşımıza çıkmaktaydı.¹ 20. yüzyılın başlarında Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikasında da değişimler yaşandı. Avrupa siyasetinden uzak durma kararı yerini yeni küresel hedeflere bıraktı. 2 Nisan 1917 yılında Almanya'ya savaş ilan eden Amerika Birleşik Devletleri, yeni bir siyasi politika çerçevesinde Avrupa siyasetine dâhil olmaya başladı.

1917 yılında ABD, Almanya'ya savaş ilan etti. Almanya'nın müttefikleri olan Osmanlı Devleti ile Bulgaristan'a savaş ilanı konusunda nasıl bir politika

1 Gültekin Sümer, "Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü," *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 19, Güz 2008, s. 123-124

sergileyeceğini belirlemek için ise bir müddet bekledi ve araştırmalar yaptı. Böyle bir sıcak savaşın ne gibi yararlar sağlayacağı konusunda çeşitli fikirler ortaya çıktı. Savaşın getirilerinin ABD için önemli olacağını düşünenler ve savaşmadan Türkiye üzerinde kurulabilecek etkinin politik olarak daha kazançlı olabileceğini düşünenler arasında birtakım ayrılıklar yaşandı. Bu konuyla ilgili general, temsilci, misyoner ve elçiler başta olmak üzere farklı kişilerden gizli raporlar toplandı. Kuşkusuz ki bu raporların değeri ABD'nin gelecekteki Ortadoğu politikasını şekillendirmesi açısından oldukça mühim bir yere sahiptir.

ABD'nin Osmanlı Devleti'ne savaş açmamasının nedenleri neler olabilir? Eğer savaş açılsaydı kazanacakları mı daha çok olacaktı yoksa kaybedecekleri mi? Eğer ABD, Osmanlı Devleti ile sıcak savaş halinde bulunsaydı ve ABD ordusu işgalci kuvvetlerle birlikte Anadolu'ya asker çıkarsaydı bu Osmanlı toprakları üzerindeki güç dengelerini ne kadar değiştirdi? Avrupalı büyük güçlerin, ABD'nin Osmanlı Devleti ile sıcak savaşa girmesini istemelerinin ana sebebi neydi? Nihai sonuca bakıldığında böyle bir savaşın yaşanmamış olmasının altında yatan ana neden neydi ve böyle bir karar uzun vadede ABD'nin Ortadoğu politikasını nasıl etkiledi? Bütün bu soruların ve tartışmaların cevaplarını bulmaya çalışacağımız makalede, bu sebeple yazılmış rapor, telgraf ve metinleri inceleyeceğiz. Tamamı Amerikan Arşivinden alınmış olan metinlerin tahlillerinin mümkün olduğu karar orijinale en yakın haliyle Türkçeye kazandırılmasına bizzatli önem verilmiştir.

1. İtilaf Devletleri Tarafından Gönderilen Raporlar

1.1. İtilaf Devletleri Yüksek Harp Şurası Fransa Temsilciliğinden ABD Senatosuna Gönderilen Rapor

İtilaf Devletleri Yüksek Harp Şurası, orijinal adıyla Supreme War Council, 7 Kasım 1917 yılında İtalya'da, İtilaf Devletlerinin askeri stratejilerini belirlemek ve birleşik İtilaf Devletleri ordularının merkez bir kanaldan yönetilmesini sağlamak amacıyla kurulmuştur. Ana fikir, İtilaf Devletleri kaynaklarının bir elden kontrol edilmesi, ortak bir strateji belirlenmesi ve cephedeki operasyonların tek bir ana merkezden organize edilmesini sağlamaktır.² Fransa, İngiltere ve İtalya tarafından, batı cephelerinde seri başarılar kazanmak için oluşturulan bu kuruluşa, ABD'de kendi temsilcisini göndermiştir. Burada şuna dikkat çekilmelidir ki, ABD'nin, bu kuruluşa temsilci göndermesi, Avrupa'daki politik yapıya veya Avrupa'nın kendi geleceği ile ilgili siyasi planlamalarına dâhil olması anlamına gelmemektedir. ABD, askeri anlamdaki ittifakın bir gereği olarak General Tasker H. Bliss'i temsilcisi olarak yüksek şuaranın Fransa'daki merkez karargâhına göndermiştir.

2 MAJ. Joseph, J. DiDomenico, *The Rise and Fall of a Coalition; The Supreme War Council and Marshal Foch, 1917-1919* (Monografi Bilimsel Eser, School of Advanced Military Studies), United States Army Command and General Staff College, Kansas, 2017 s.11-13.

Fransa'daki yüksek harp şurası temsilcileri, ABD'nin Osmanlı Devleti ve Bulgaristan'a doğrudan savaş ilan edip etmemesi hususunda bir toplantı yapmış ve bu toplantının akabinde 7 Mayıs 1918 tarihli raporda şu maddeleri ABD senatosuna iletmıştır³;

ABD derhal Türkiye'ye⁴ savaş ilan etmelidir.

Bulgaristan'a açılacak olan savaş ilanı ertelenebilir. Bulgaristan'a müttefikleriyle olan ilişkilerinin diplomatik yönden sonlandırılması ve ittifak güçleriyle bağlantısını koparması için zaman tanınabilir. Bu yol sonuç vermediği takdirde savaş ilanı gerçekleştirilebilir.

Her ne olursa olsun, ABD'nin bu iki ülke ile girecek olduğu sıcak savaş için Amerikan askerlerinin batı cephesinden kaydırılması mümkün olamaz. Batı cephesindeki Amerikan askerleri yerlerini korumalı. ABD'nin, ordularını teşkilatlandırması için kendisine yardım edilecektir.

Türkiye ve Bulgaristan'a açılacak savaşlar bizim İtilaf Devletleri olarak bir arada ve güçlü olduğumuzu tüm dünyaya gösterecek, motivasyon yaratacaktır.

ABD'nin Türkiye'ye savaş açması onun Ortadoğu politikalarını olumlu yönde etkileyecektir. Eğer ABD kendi lehine bir Ortadoğu politikası istiyor ise Türkiye'ye savaş açmalıdır. Ancak böyle bir savaştan sonra, Avrupalı güçlerle yapacak olduğu Ortadoğu paylaşımlarına dâhil olabilir. Fakat şu anki statüsüyle ABD Ortadoğu politikalarında söz sahibi olamaz.

ABD'nin Türkiye'ye savaş ilan etmesi Türkleri korkutacak ve İtilaf güçlerine karşı dizginleyecektir. ABD'nin, Osmanlı Devleti ile uzlaşmak yerine, İtilaf güçlerinin politikalarını uygulamayı tercih ettiğini gösterecektir.

Bu maddelerden anlaşıldığı üzere Fransa'daki askeri oluşum, ABD'nin Türkiye'ye savaş açması gerektiğini bildirmektedir. Fransa, İngiltere, İtalya ve ABD temsilcilerinin bir arada bulunduğu savaş şurası tarafından imzalanmış olan raporda, ABD'nin Ortadoğu politikalarına katılabilmesi için bölgedeki sıcak savaşa dâhil olması gerektiği öne sürülmektedir. Bilindiği üzere ABD bu tarihlerde hala daha Avrupa siyasetinde güç uygulayabilecek bir konumda değildir. Ortadoğu politikalarında da sözü geçen bir konuma sahip değildir. Nitekim görünen o ki, Avrupa, ABD'nin bölgedeki sıcak savaşa dâhil olması halinde ona pastadan bir dilim alabileceğini söylemektedir. Bunun bir diğer nedeni de İngiltere'nin Fransa karşısında yeni bir müttefik arayışı içinde

3 The United States National Archives and Records (NARA), *M923-Records of the American Section of the Supreme War Council, 1917-19*, Roll: 0020 File No: 326.

Raporu imzalayanlar; French Military Representative Belin, English Military Representative Major General C.Sackville West, Italian Military Representative Robilant, American Military Representative Tasker H. Bliss.

4 Raporlarda hem Türkiye hem de Osmanlı Devleti ifadeleri kullanılmıştır. Orjinaline sadık kalmak amacıyla değişiklik yapılmamıştır.

olmasıdır. İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı toprakları üzerindeki, özellikle Doğu Akdeniz bölgesindeki çıkar arayışları 20.yüzyılda da devam etmiştir. Osmanlı Devleti bu süreçte savaşlarla ve iç sorunlarla mücadele ediyordu. Bu mücadele de İngiltere ve Fransa'nın bölgedeki hedeflerine ulaşmalarına kolaylık sağlıyordu. Özellikle Doğu Akdeniz'de İngiltere ve Fransa arasındaki çıkar çatışmaları da büyüyordu ve Süveyş Kanalıyla beraber deniz yollarında bu mücadele iyice artmıştı.⁵ İngiltere'nin müttefik olabileceği bir ABD, Fransa ile mücadelesinde ona güç kazandırabilirdi.

ABD'nin bu rapora cevabı ise negatif olmuştur. ABD, Osmanlı Devleti'ne doğrudan savaş ilan etmeyi mantıklı bulmamaktadır. Bunu, 6 Mayıs 1918 tarihli konsey toplantısı tutanaklarında açıkça görebilmekteyiz.

General Bliss başkanlığında 6 Mayıs 1918 yılında toplanan bu konsey, İtilaf Devletleri yüksek harp şurası Fransa temsilciliğinden ABD senatosuna gönderilen yukarıda bahsi geçen rapora verilen cevabı değerlendirmek üzere toplanmıştır.⁶

Konsey toplantıda, ABD ve Osmanlı Devleti ilişkilerini konuşmuştur. Toplantıda, askeri temsilcilerin savaş ilan edilmesini öngördükleri tekrarlanmış, Washington'a ilettikleri rapora gelen cevap üzerine uzun bir tartışma yaşanmıştır. General Bliss, Washington'ın Osmanlı Devleti'ne veya Bulgaristan'a istenilen çabuklukta yeterli güç getirmesinin oldukça zor olduğundan bahsetmiştir. ABD, müttefiklerinin ihtiyaçlarının ve böyle bir savaşın moral ve motivasyonun yaratacağı etkiden oldukça emindir fakat bu konuyla ilgili beklemeyi ve herhangi bir saldırı gerçekleşmedikçe hareket etmemeyi daha uygun bulmaktadır. Aynı şekilde Belin'e göre de ABD'nin yeni bir askeri gücü toparlayıp zamanında cepheye sürmesi pek de mümkün görünmemektedir. Batı cephesine istenilen zamanda yetişemeyen ABD askerlerinin, aynı şeyler yaşandığında Ortadoğu'da daha kötü bir imaj çizeceğine dair uyarıda bulunmuştur. Buna karşılık toplantıda söz alan General Di Robilanta'ya göre ABD'nin Ortadoğu'da vereceği destek savaşın en önemli kırılma noktası ve savaş sonlandırarak hamle olabilir. Di Robilant'a göre Rusya'nın savaştaki rolünün değişmesi, Alman hegemonyasını Orta Avrupa ve Orta Doğu'da tehlikeli bir hale sokmuştur. ABD bu durumu İtilaf Devletleri lehine dönüştürme konusunda kilit durumdadır. Uzun süreli bir kazanç için muhakkak ABD'ye ihtiyaç vardır. Feneral Rabilant'a göre de ABD'nin Türkiye ve Bulgaristan'a savaş açması onun ekonomik durumunu etkilemeyecektir. Gerekirse ABD askerlerine ve ordusuna İtilaf Devletleri tarafından yardımda bulunulabilir. İran, Mezopotamya ve Filistin'de çizilecek sınırlar için ABD'nin İngiltere'ye vereceği destek şüphesiz çok önemlidir.

5 Durmuş Akalın, Cemil Çelik, "XIX.Yüzyılda Doğu Akdeniz'de İngiliz-Fransız Rekabeti Ve Osmanlı Devleti", *Turkish Studies*, Cilt:7 Sayı: 3, Yaz 2012, s. 21-45.

6 İtilaf Devletleri Yüksek Harp Şurası Askeri Temsilcilerinin Versaydaki Toplantı Kayıtları: NARA, M923-Records of the American Section of the Supreme War Council, 1917-19, Roll: 0017, File No: 299.

Sackville West’de aynı şekilde ABD’nin böyle bir savaşta bulunuşunun büyük bir moral ve güç yaratacağını düşünmektedir.

1.2. Arthur Balfour’un Lord Reading’e Gönderdiği Telgraf

Arthur Balfour 1902 – 1905 yılları arasında İngiltere başbakanlığı, 1916-1919 yılları arasında da İngiltere Dış İşleri bakanlığı yapmış, İngiliz bir politikacıdır. 18 Mayıs 1918 yılında dış işleri bakanlığı görevi sırasında, ABD’de görev yapan İngiliz büyükelçisi Rufus Isaacs’ın istediği üzerine ABD’nin, Bulgaristan ve Türkiye ile sıcak savaşa girip girmemesi hususundaki düşüncelerini belirtmiştir.

İngiltere’nin ABD’yi Ortadoğu’daki sıcak savaşa sokma çabası burada da kendini göstermektedir. Arthur Balfour, ABD’nin Türkiye ve Bulgaristan’a derhal savaş açması gerektiğini belirtmektedir. Bu konuyla ilgili yazdıkları şöyledir⁷;

“İngiltere için ABD’ nin bu iki ülkeye savaş ilan etmesi oldukça önemlidir. Müttefikimiz ABD’nin, bizim düşman olduğumuz ülkelere dostça davranıyor olması bizi rahatsız ediyor. Ortadoğu’daki ve Doğu Avrupa’daki savaşa kayıtsız kalıyor olması, ABD’nin, müttefiklerine destek olma çabasında bulunmadığını gösteriyor. İnanıyoruz ki, ABD, müttefikleri gibi tam kapasitesini kullanarak bu savaşta yer almıyor. Hâlbuki onun dostça davrandığı bu iki ülke bize karşı hiç de dostça hareketlerde bulunmuyor. Bu iki ülkenin de içinde bulunduğumuz savaşta ciddi rolleri var. Bunun yanında dostlarımız olan Ermeniler, Sırlar ve Yunanlılar bu durumdan oldukça rahatsızlar, hayal kırıklığı yaşıyorlar. Türkiye ve Bulgaristan, savaşa İtilaf Devletleri tarafından herhangi bir saldırı, provokasyon ya da sınır ihlali olmadan katıldılar. Ekonomik açıdan oldukça kötü olan bu ülkeler sefalet içinde dahi olsalar, Almanların desteğiyle savaşa devam ediyorlar. ABD’nin bu ülkelere savaş ilan etmesi onların özgüvenlerine bir darbe vuracaktır ve onlara ABD’nin müttefiklerine düşman olmamayı öğretecektir. Son olarak, ABD’nin Paris Barış Konferansındaki yeri mühimdir ve Ortadoğu’yla ilgili meselelerin geleceğinde önemli bir yere sahiptir. ABD’nin, müttefiklerinin düşmanlarına savaş açması onun önemini ve gelecek planlarımızdaki değerliliğini arttıracaktır.”

Görüldüğü üzere yine ABD’ye, sıcak savaşa katılması halinde Ortadoğu üzerindeki planlara dâhil edilme güvencesi verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca savaşta taze kan olarak görülen ABD’nin potansiyeliyle, İngilizlerin üzerindeki askeri sorumluluğun azaltılması amaçlanmıştır. Ortadoğu’da ABD’nin vereceği destek, İngiltere’nin gücünün artmasını sağlayacaktır. Daha önce de bahsedildiği gibi bu durumda Ortadoğu’da Fransa’yla birbirlerine verdikleri mecburu desteğe güdümlü kalmak yerine alternatiflerini çoğaltabileceklerdir.

7 The United States National Archives and Records (NARA), M367-Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929, Roll: 0088 Document Number: 763.72/10094 1/2

1914 tarihli İngiliz basın hayatı incelendiğinde ise görülecektir ki, gazetelerde İtilaf Devletleri'nin Osmanlı devletinin tarafsızlığından yana olduğunun altı çiziliyor, Osmanlı Devleti'ne saldırgan bir tutum içerisinde yanıt verilmeyeceği bildiriliyordu. The Times gazetesinin yayınladığı haber dizilerine göre İngiltere, Osmanlı Devleti'nin bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü garanti ediyor buna karşılık Osmanlı Devleti'nin savaşa girmemesi için elinden geleni yapmaya çalışıyordu.⁸ Bunun bir nedeni de İngiltere ve Fransa'nın kendi sömürgelerindeki Müslümanların Osmanlı Devleti'yle dini bir bağ oluşturmaları korkusuydu. Fakat yıl 1917 ve sonrasını gösterdiğinde Osmanlı Devleti'nin savaştaki konumu netleşmiş, Müslümanlar üzerindeki çağrısının sonuç vermediği gözlemlenmiş bu sebeple de ABD gibi bir devletin Ortadoğu'da İngiliz ordularının gelecek planlarını desteklemesinde fayda görülmüştür. İngiltere, Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesiyle birlikte sömürgelerindeki Müslümanların Osmanlı Devleti'yle oluşabilecek bağların kesilmesi için yoğun bir propaganda faaliyeti yürütüyordu.⁹ Bu propaganda yanıt veriyor, İngilizlerin Ortadoğu'ya yerleşme sürecine katkıda bulunuyordu.

İngilizler savaş sırasında ve sonrasında Panislamist fikirlerin ve Bolşevik hareketin yayılmasını engellemek amacıyla ordu desteğine ve işgalci çözümlere başvurmayı tercih ediyorlardı.¹⁰ Keza, savaş sırasında Osmanlı Devleti özellikle Suriye bölgesinde panislamist bir çizgi ve örgütlenme oluşturabilmek için oldukça çaba sarf etmişti. Özellikle Cemal Paşa'nın bizzat yürüttüğü bu Panislamist propagandanın sonuç vermesi bekleniyordu. Bu sebeple çeşitli yayın örgütleri ve çalışmalar oluşturulmuştu.¹¹ Bu nedenle gerek savaş sırasında gerek sonrasında İngiltere antlaşmalara uymayan, işgalci bir politika taraftarıydı. ABD'den alacağı her çeşit destek Osmanlı Devleti'nin panislamist politikasından elde edebileceklerini en aza indirmek için önemli bir adımdı

Bilindiği üzere, kendi parlamentosunda problemler yaşayan, askerî açıdan zayıf düşen İngilizlerin İstanbul için savaşacak hali kalmamıştı. Millî Mücadele'nin gücü, Türkiye'nin 1920'de İtalyanlarla, 1921'de Fransızlarla anlaşarak, İngilizleri yalnız bırakmaları, Türklerin İngiliz işgalinden kurtulmalarının önemli nedenlerinden biri idi. Eğer ABD, Türkiye ile sıcak savaşa girmiş olsaydı ve yenilgiden sonra işgalci kuvvetlerle beraber Türk topraklarında kalsaydı bu İngilizlerin politikasında bir değişiklik yaratır mıydı? Bu soruya net bir cevap bulmak zor olsa da bu süreç değerlendirilirken Amerikan ordusunun gücünü de göz önünde bulundurmak gerekmektedir. ABD, Almanya'ya savaş

8 Akın Çelik, "Osmanlı Devleti'nin Fiilen I. Dünya Savaşı'na Girişinin Kamuoyuna Yansımaları ve Toplumsal Tepkiler", *Tarih Okulu Dergisi*, sayı 25, Mart 2016, s. 231-267.

9 Ü. Gülsüm Polat, "I. Dünya Savaşında İngiliz ve Türk Propaganda Gazetelerinin Etkinliği Üzerine Bir Değerlendirme (el-Hakika ve Musavver Çöl)", *OTAM*, Sayı 36, Güz 2014, s. 141-155.

10 Can Erdem, "İtilaf Devletlerinin İstanbul'u Resmen İşgali ve Faaliyetleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Sayı 62, Temmuz 2005, s. 677-693.

11 M. Talha ÇİÇEK, "Birinci Dünya Savaşında Suriye'de Panislamist Propaganda: Eş-Şark Gazetesi Örneği", *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 17, Bahar 2018, s.107-126.

ilan ettikten sonraki iki yıl içinde 4,057,101 askeri cepheye getirebilmişti ve savaş sonunda bunların sadece 50,510 kişisi kaybedilmişti.¹² Bu büyük rakamın yanı sıra ABD'nin dönemin en büyük ekonomik güçlerinden biri olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Raporda; Arthur Balfour'un ABD'yi başka yollardan da ikna etmeye çalıştığı görülmektedir. O da İttifak ülkelerinin yardıma muhtaç derecede kötü bir durumda olmalarıdır. Balfour'a göre Türkler ve Bulgarlar için bağımsız bir gelecek yoktur. Ya İtilaf devletleri ya da Almanlar tarafından kontrol edileceklerdir. Kendisi bu konuya dair şunları yazmıştır¹³;

“Eğer Almanya savaştan galip çıkarsa Türkler ve Bulgarlar buldukları coğrafyayı koruyabilirler ama bağımsızlıklarını koruyabilmeleri zor. Almanya'ya bağlı Alman kontrolünde bir ülke olarak yaşarlar. Eğer Almanya yenilirse, ellerindeki coğrafyaları da dâhil olmak üzere hiçbir şeyleri kalmaz, her koşulda başkalarına bağımlı yaşayacaklardır. ABD, onları bu sefaletten ve kötü gelecekten kurtarabilir.”

Burada belirtmek gerekir ki, Almanya, Osmanlı Devleti'nin kendisine bağımlı bir koloni haline gelmesini istemekteydi. Almanya'nın İslam dünyasında ve Osmanlı topraklarında güç sağlaması Almanya'nın birliğini tamamladıktan sonraki en önemli amaçlarından biriydi. Savaş sırasında da Osmanlı'yı doğrudan hedef göstererek, İngiliz ve Fransız kolonilerini Osmanlı topraklarına döndürme amacındaydı.¹⁴ Bu yüzden savaşın Almanya lehinde sonuçlanması durumundaki varsayımda Osmanlı Devleti'ni parlak bir geleceğin beklediğini söylemek tartışmalıdır. Raporda bu durum anlatılmak istenmiş, Almanya'nın kolonisi haline gelmiş bir Osmanlı Devleti'nin hiçbir şekilde İtilaf Devletleri çıkarlarıyla bağdaşmayacağına altı çizilmiştir.

Raporda amaçlanan, yine ABD'nin Ortadoğu politikalarına dâhil olmasıdır. Böylelikle İngiliz-Amerikan dostluğunun oluşturduğu bir Ortadoğu politikası yaratılabilecektir. İngiltere'nin, ABD'yi Ortadoğu politikalarına dâhil etmeye çalışmasındaki amaç, bu tarihlerde siyasi, ekonomik ve askerî açıdan gücünün azalıyor olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun sonucu olarak da bir müttefik arayışının içine girmiştir. İngiltere, sanayide en gelişmiş ve en zengin ülkeyken savaşın başlamasına yakın bu birinciliği ABD göğüslemeye başlamış, İngiltere Almanya'nın da sanayi yarışına girmesiyle eski gücünü kaybetmeye başlamıştı. İngiltere için; ABD aynı Anglosakson kökene sahip olmak ve farklı kıtalarda bulduklarından dolayı hiçbir zaman direk rakip olmamıştı. İngiltere için ABD rakipten çok, müttefiktir. Fakat Almanya için aynı durum söz konusu değildir. Almanya bu dönemde İngiltere'nin en önemli düşmanıydı. Ekonomik durum ve

12 Nese F. DeBruyne, *American War and Military Operations Casualties: Lists and Statistics*, Congressional Research Service CRS Report, 7-5700 / RL32492, 2018.

13 NARA, M367-Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929, Roll: 0088 Document Number: 763.72/10094 1/2.

14 Burak Çınar, “Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Jeopolitiğinin Rolü”, *Akademik Bakış Dergisi*, Cilt 8, Sayı 15, Kış 2014 s. 39-56.

savaşın getirdiği yıkım, İngiltere siyasetini ve parlamentosunu oldukça sarsmıştı. Bunun sonucu olarak İşçi Partisi güçlenmişti.¹⁵ İngiltere'de, halk ve parlamento, uzak ülkelerdeki asker ve para kaybının yarattığı huzursuzluktan dolayı tepki halindeydi. İngiltere'nin ABD'nin askeri ve siyasi partnerliğine ihtiyacı vardı.

Bir diğer gerçek şu ki, ABD savaştan en güçlü devlet olarak çıkmıştı. Ekonomisi, bu savaştan sonra büyümüş, daha önce Avrupa'da bulunmayan Amerikan askerleri Avrupa topraklarına ulaşmıştı. ABD, Avrupalıların ekonomik desteği haline gelmiş, müttefiklerin ABD hükümetine olan toplam borcu 7 milyar dolara ulaşmıştı.¹⁶ Savaşta kayıpları müttefiklerinden çok daha azdı. Eğer müttefikleri, ABD'nin isteklerine olumlu bakmazsa, görüşmelerden çekilebilirdi veya sadece finansal baskı uygulayarak bile birtakım amaçlara ulaşabilirdi. ABD, savaşa girdiğinde Avrupa ve Ortadoğu karışık, açlık ve sefalet içinde, savaşmaktan yorgun düşmüş bir vaziyetteydi. Daha fazla savaş, daha çok asker ve cephe yerine, savaşı uzatmaktansa; "savaşı bitirmeye geldim" imajı vermek hem kendi parlamentosu için hem de ileride izleyeceği politikalar için daha kullanışlı bir argümandı. Wilson Prensipleri, ABD'nin Ortadoğu'da yaratmak istediği liberal dünya düzeninin bir aracıydı.¹⁷

Bakıldığında, ABD'nin savaşa girmesiyle ezici bir üstünlüğe ulaşan İtilaf Devletleri kısa bir süre içinde Almanya'yı boyun eğmeye zorlamıştı. Almanya ve onun müttefikleri savaşa giren bu yeni ülkeyle baş edebilecek durumda değillerdi. Yenilgi öyle büyüktü ki, İtilaf devletlerinin savaş sonunda, yenilenlere imzalatmak istedikleri barış antlaşmaları inanılmaz ağır hükümler içeriyordu. Fakat barış görüşmeleri yapılırken ne Wilson'ın 14 maddelik notası barışı sağlamış ne de İngilizler ve Fransızlar tarafından ABD'ye o istediği barış mimari, dünya liderliği statüsü verilmişti.¹⁸ Wilson popüler olmuş, birçok ulusa umut vadetmiş ve Milletler Cemiyeti fikriyle ortaya çıkmıştı ama yine de Avrupa siyasetinde söz alacak mevkiye ulaşamamıştı.

1.3. İngiltere Kraliyet Donanması Müttefik Donanma Konseyi'nin ABD Senatosuna Gönderdiği Telgraf

Konsül, 15 Mayıs 1918 tarihli toplantının ardından ABD senatosuna gönderdiği telgrafta Türkiye ve Bulgaristan'a savaş açılmalı mı sorusunu değerlendirmiştir. Telgrafa göre konsül, acil olarak öğle saatlerinde toplanmış,

15 Gülsüm Tütüncü, "Birinci Dünya Savaşı'nda İngiltere'de Siyasal Ortam Ve İngiliz İşçi Partisi", *100. Yılında Birinci Dünya Savaşı, Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 2. Uluslararası Tarih Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, İzmir, 2015, s.817-839.

16 Margaret Macmillan, *Paris 1919, 1919 Paris Barış Konferansı ve Dünyayı Değiştiren Altı Ayın Hikâyesi*, Odtü Yayıncılık, Ankara, 2004, s.18

17 Nazmi Üste, "Wilson Prensipleri'nin Osmanlı İmparatorluğu Sonrası Anadolu'da Ulus-Devlet İnşaa Çabalarına Etkisi Bağlamında Lozan Mübadelesi", *TSA Dergisi*, 18. Özel sayı, Ocak/January 2014 s.33-48

18 J. A. Thompson, "Woodrow Wilson and World War I: A Reappraisal", *Journal of American Studies*, Cilt.19, Sayı 3, Aralık 1985, s. 347

konuyu uzunca bir süre tartışarak bir karar vermiştir. Türkiye ve Bulgaristan ile yapılacak olan uzlaşma zamanının dolduğu ve daha önceden Yüksek Harp Şurası temsilcileri tarafından verilen savaş kararının kraliyet donanması tarafından da onaylandığı belirtilmiştir. Bu durumda ABD Türkiye ve Bulgaristan'a doğrudan savaş açmalıdır. Kraliyet donanması kaptanın sekreteri aracılığıyla gönderilen bu telgraf bir nevi muhtıra niteliğindedir.¹⁹

2. Büyükelçi Abram Elkus Stovall'ın Gizli Telgraf ve Raporları

2.1. 2 Nisan 1917 Tarihli Rapor ve 11 Şubat 1917 Tarihli Telgraf

Büyükelçi Stovall, 1916 yılında Wilson tarafından Osmanlı Devleti'ne, Amerikan büyükelçisi olarak atanmış ve diplomatik ilişkiler kesilene kadar aktif olarak görev yapmıştır. ABD, savaşa girmesinin öncesinde ve sonrasında Elkus'dan Türkiye'nin Almanya'ya yönelik politikalarını değerlendirmek adına çeşitli raporlar istemiştir. Aynı şekilde Türkiye'ye savaş açma hususunda görüş bildirmesi ve araştırma yapması için de kendisinden istekte bulunulmuştur.

Elkus, 2 Nisan 1917 tarihli raporunda²⁰, Osmanlı Devleti'nin dış işleri bakanlığı ile yakın temasta olduğundan, savaş hususunda önemli kişilerden raporlar aldığından bahsetmektedir. ABD Almanya ile savaş halindeyken, Türkiye de buna karşılık olarak Almanların liderliğinde ABD'ye savaş ilan eder mi sorusu Elkus için oldukça önemlidir. Bu meseleyi dönemin dış işleri bakanı ile görüştüğünü belirtmektedir. Raporuna göre bakan kendisiyle, Osmanlı Devleti ile ABD'nin ilişkilerinin dostane olduğuna ve bunun herhangi bir nedenden dolayı bozulmasının anlamsız olacağına dair bir konuşma yapmıştır.

Elkus'a göre Türkiye'den ABD'ye yönelik herhangi bir savaş tehdidi yaşanmamıştır. Fakat buna rağmen Türkiye'nin politikasını kestirmek güçtür. Türkiye'nin, Almanya'nın sözünü dinleyerek, ABD'ye karşı düşmanca bir politika gütmesi yüksek ihtimaldir. Aynı şekilde ABD Türkiye'ye savaş açarsa, Almanya'nın da müttefiki Türkiye'ye yardım etmesi kaçınılmaz olarak görülmektedir. Elkus raporunda isim belirtmemekle beraber birçok Alman subayıyla görüştüğünü ve bu yüksek rütbeli askerlerin, müttefikleri Türkiye'nin yanında yer alacaklarını söylediklerini yazmaktadır.

Elkus'a göre ABD, Türkiye'yle olan diplomatik ilişkilerini sürdürmeye devam etmelidir. Eğer diplomatik ilişkiler korunursa bu, ABD'nin dostane ilişkiler kurmaya çalıştığına göstergesi olacaktır. Aynı şekilde Hristiyanlara uygulanan zulümün artmasını engelleyecektir. Bu konuyla ilgili düşüncelerini şöyle ifade etmiştir;

19 The United States National Archives and Records (NARA), M923-Records of the American Section of the Supreme War Council, 1917-19, Roll: 0020 File No:320

20 The United States National Archives and Records (NARA), M367-Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929 Roll: 0033, Document Number:763.72/3680

"Benim düşünceme göre buradaki diplomatik ilişkileri tamamen kesmek çok da mantıklı değil. O yüzden size önerim buradaki İsveç temsilciliğini bizim ilişkilerimizi yönetmesi için görevlendirelim. İsveç temsilciliği aktif bir kurum ve Amerikan-Türk ilişkileri konusunda bilgili. İsveç temsilcisinin eşi de Amerikalı. Burada Heck ve Wirth'i onlara yardımcı olması için bırakalım, zaten kalmak istiyorlar. Bu arada Türkiye'den şu an 25 Amerikalı ayrılacak ama Morton bize Karadeniz'in hiç güvenli olmadığını ve Scorpion ile gitmenin çok tehlikeli olduğunu söylüyor."

Anlaşılan o ki, Elkus'un bu talebi mantıklı bulunmuş çünkü diplomatik ilişkilerin kesilmesinden sonra ABD ile olan ilişkiler İsveç temsilciliği üzerinden yürütülmüştür.

Elkus 11 Şubat 1917 tarihli gizli bir telgrafında²¹ Türkiye ile ABD arasındaki ilişkilerin gayet dostane yürütüldüğünden bahsetmiştir. Özellikle Talat Paşa'nın Almanlardan yana hiç hoşnut olmadığını, Almanlara iş birliği konusunda Enver Paşa ile görüş ayrılığında bulduklarını yazmaktadır. Elkus'a göre Almanlarla olan ilişkiler eskiden olduğu gibi dostane ilerlememektedir. Bu sebeple Türklerin ABD'ye karşı savaş ilan etme olasılıkları oldukça azdır. Elkus'un bizzat kendi araştırmalarına göre Talat Paşa Almanlardan hiç hoşnut değildir ve Enver Paşa ile ona yakın subaylar arasında ayrışmalar söz konusudur. Bununla birlikte Türkiye üzerindeki Amerika sempatisi artmaktadır.

Elkus'un bahsettiği, Talat ve Enver Paşaların arasındaki görüş ayrılıkları İttihat ve Terakki'nin son yıllarında ortaya çıkan bir hadisedir. Talat Paşa, İttihat ve Terakki mensupları tarafından desteklenirken, Enver Paşa ordu tarafından destekleniyordu. İki lider arasında politik kararlar konusunda görüş ayrılıkları yaşıyordu.²²

2.2. 5 Nisan 1917 tarihli Gizli Telgraf

Elkus, 5 Nisan tarihli gizli telgrafında²³ Talat Paşa ile yaptığı toplantının detaylarını aktarmaktadır. Talat Paşa'nın görüşüne göre, ABD hükümetiyle Türk hükümetinin arasındaki dostane ilişkilerin devam etmemesi için hiçbir neden yoktur. Elkus, Talat Paşa'ya ABD, Almanlara savaş ilan ederse Türkiye'nin de ABD'ye savaşla karşılık verme niyetinde olup olmadığını sormuş ve şöyle bir cevap almıştır;

"Sadrazama, eğer Almanya'ya savaş açarsak sizde bize savaş açarak karşılık verir misiniz diye sordum. Kendisi şöyle cevap verdi; şu an için sizinle olan ilişkilerimiz

21 NARA, M367-Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929 Roll: 0141 Document Number: 763.72/3333

22 Orhan ÖRS, "Kuruluşundan Birinci Dünya Savaşına Kadar İttihat ve Terakki Cemiyeti", *Atatürk Yolu Dergisi* Sayı 51, Bahar 2013, s. 679-716

23 The United States National Archives and Records (NARA), M367-Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929 Roll: 014, Document Number: 763.72/3754 1/2

dostane bir şekilde sürüyor. Bunun böyle devam edip etmeyeceği konusunda Amerika Birleşik Devletleri bilmelidir ki, Almanya, savaşta Osmanlı devleti ile müttefikdir. Türk hükümeti şu an ABD'nin Almanlara savaş açma ihtimaline karşı veya kendisine saldırması dâhilinde uygulayacakları bir strateji üzerinde çalışmıyor. Bu konuyla ilgili hiçbir yetkili bir şey söyleyecek durumda değil. "

Elkus, Talat Paşa'ya ABD ile olan dostane ilişkileri korumaları gerektiğini hatırlattığını söylüyor. Bunun, Osmanlı yönetimi için en avantajlı karar olduğunu düşündüğünü belirtmiş. Elkus, raporda aynı şekilde Talat Paşa'nın da kendisine ABD senatosunun Almanlara karşı bir savaş ilanında bulunup bulunmayacağını veya Osmanlı Devleti'ne savaş açılıp açılmayacağını sorduğunu yazmıştır. Kendisinin cevabı da bilmiyorum şeklinde olmuştur. Bunun üzerine Talat Paşa karşılıklı ilişkilerin ancak arada savaş olmaz ise korunabileceğini belirtmiştir.

2.3. ABD Dış İlişkiler Senatosu Başkanı Senatör William J. Stone' nun Hazırlattığı Gizli Rapor

William Joel Stone, 1893- 1897 yılları arasında Missouri eyaletinin valisi olarak görev yapmıştır. Valilik görevinin ardından ölümü 1917 yılına kadarki süreçte Amerika Birleşik Devletleri senatosunda demokratik kanadın temsilcisi olarak çalışmaya devam etmiştir. Kendisi, 1914-1918 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri Dış İlişkiler Senatosu'nun²⁴ başkanlığını yapmıştır. Stone, Birinci Dünya Savaşı sırasında, Amerika Birleşik Devletleri'nin Almanya'ya savaş ilan etmesi yönündeki yönergeyi senatoda reddeden altı senatörden biri olarak Wilson yönetimine karşı takındığı tavırla tanınmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Dış İlişkiler Senatosu'nun başkanlığı sırasında hazırlattığı 5 Aralık 1917 tarihli gizli raporda ABD'nin Türkiye ve Bulgaristan'a doğrudan savaş açıp açmaması gerektiğiyle ilgili birtakım çarpıcı bilgiler bulunmaktadır. Hazırlanan rapordaki genel kanı böyle bir savaşın aslında hiç gerekmediği ve savaşın potansiyel sonuçlarının ABD aleyhine bir şekil alabileceğidir. Bunun nedenleri de ayrıntılı olarak Senatör Stone'a belirtilmiştir. Rapor hazırlanırken Türkiye'de var olan misyoner teşkilatlarından, komiserlerden, temsilcilerden bilgiler toplanmış, bu kişilerin sundukları metinler incelenerek, 5 Aralık 1917 tarihli geniş bir rapor hazırlanmıştır.²⁵

Raporda ele alınan başlıca konulardan biri Türkiye ve Bulgaristan içerisinde yaşayan Amerikan vatandaşlarının akıbetine ne olacağı sorusudur. Rapora göre, doğrudan bir savaş ilanı söz konusu olduğunda ABD vatandaşlarına gelecek olan zarar büyük olabilir. Böyle bir savaş, vatandaşların hayatlarına bile bile riske atmak anlamına gelir. Kaldı ki raporda anlatıldığına göre Türkiye, Amerikalı misyonerlere ve Amerikan vatandaşlarına uzun yıllardır olukça iyi muamele yapmıştır, doğrudan bir savaş ilanı kesinlikle bu durumu tersine

24 Orjinal ismiyle: United States Senate Committee on Foreign Relations.

25 NARA, M367- Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929, Roll: 0141 Document Number: 763.72/8475b.

çevirecektir. Sadece vatandaşlara veya misyonerlere değil aynı zamanda ABD'nin bölge üzerindeki hâkimiyetini kısıtlayabilecek birtakım zararlar da gelebilir. Çünkü Türkiye ve Bulgaristan, sadece içinde buldukları ittifak grubundan dolayı ABD'nin düşmanıdır fakat hatırlatılmalıdır ki aralarında doğrudan bir düşmanlık veya doğrudan savaş ilanını gerektirebilecek herhangi bir şey yaşanmamıştır.

Raporda Washington'daki Amerikan Board of Foreign Missions Ermenia and Syrian Relief²⁶ üyesi William Wheelock Peet'in görüşlerine yer verilmiştir. Raporda Peet'in görüşleri şöyle aktarılmaktadır;

*"ABD'nin eğitim faaliyetleri sebebiyle açtığı okullar ve misyonerlik hareketleri Türkiye'de çok köklü ve fayda sağlayıcıdır. Bu zamana kadar yaklaşık 20 milyon doları bu okulların masrafları için harcadık. Çok sayıda yetenekli insan ve uzman bu bölgedeki Amerikan etkisini yaymak için seferber edildi. Doğrudan yapılacak bir savaş, bölgede yıllardır harcadığımız paranın ve emeğin boşa gitmesine sebep olacaktır. Ayrıca gelecek amaçlarımız için büyük faydalar sağlayacak olan bu teşkilatlanmaların zarar görmesi, politik durumumuzu kötü etkileyecektir. Görülen o ki, Amerika'nın gelecekteki Türkiye planları gereği ve şu anki menfaatleri gereği Türkiye'nin kendisine duyduğu sempatiyi koruması ve kullanması gerekmektedir."*²⁷

Raporda ayrıca Wiliam Peet'in 10 Eylül 1917 tarihinde American Bible Society at Constantinople'den bir rapor aldığı belirtilmektedir. The American Bible Society (ABS) at Constantinople, İstanbul'daki Amerikan İncil Topluluğu; 19.yüzyılın başlarında ABD'de kurulmuş olan, misyonerlik faaliyetleriyle de bilinen uluslararası bir organizasyondur. Buradaki şu ifadeler raporun, ABD'nin Türkiye üzerinde hedeflediği etkiyi göstermesi yönünden önemlidir.

*"Türkiye'deki okullarımıza sadece kendi vatandaşlarımızdan değil, Türk ailelerinin çocuklarından da büyük bir ilgi var. Okullarımız öyle bir stratejiyle çalışıyor ki artık Türk hükümetinin elimizdeki okullara ve buldukları çok önemli arazilere el koyacakları korkusunu hissetmiyoruz. Savaştan önceki son rakamlara göre Türkiye'deki okullarımıza toplamda 50.000 çocuk ve öğrenci kaydoldu. İzmir, Beyrut ve İstanbul'daki okullar en önemlileri, bunların buldukları araziler de oldukça değerli. Üniversite ve yüksek eğitim kolejlerimiz içinde en önemliler, Robert koleji, İstanbul Kız Amerikan Koleji, Beyrut'taki Üniversite, İzmir'deki uluslararası Amerikan koleji. Savaş olmasına rağmen bu okulların öğrenci alımı ve işleyişi aynen devam etmekte. Bu ülkeye doğrudan savaş ilanı öncelikle yardım derneklerinin ve misyonerlik teşkilatlarının faaliyetlerini bitirecektir ya da çok aza indirecektir. Hâlbuki ABD'nin Türkiye üzerinde Amerikan okulları vasıtasıyla yürüttüğü politika misyonerler açısından tatmin edici bir haldedir."*²⁸

26 Amerikan Board Teşkilatı Ermenilere ve Süryanilere Amerikan Yardımı Heyeti.

27 The United States National Archives and Records (NARA), M367- Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929, Roll: 0141 Document Number: 763.72/8475b.

28 NARA, M367- Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929, Roll: 0141 Document Number: 763.72/8475b.

Raporda sık sık tekrar edilen şey, Türkiye'nin ABD'yi rahatsız edebilecek herhangi bir konumda olmamasıdır. Makul olan biraz daha beklemek ve olabilecekleri görmektir, ABD'ye doğrudan bir saldırı olmadıkça savaş mantıklı gözükmemektedir. Tabii eğer Türk hükümeti Almanların sözünü dinlemeyi seçip, ABD aleyhinde bir saldırıya geçerse o zaman savaş kaçınılmaz olacaktır. Fakat böyle bir durum söz konusu değildir.

Rapora göre, Türkiye'ye doğrudan savaş açmanın gereksiz olduğunun bir diğer göstergesi de ABD'de yaşayan Türklerin sayısıdır. Bu konuda telaşlanmaya gerek yoktur çünkü bilindiği kadarıyla ABD'ye gelen çoğu kişi Ermeni, Hristiyan, Süryani veya Suriyelidir. ABD de yaşayan Türk sayısı ise çok azdır. Amerika'da yaşayan Türk nüfusunun Amerika aleyhinde çalışması söz konusu olmayacaktır. Burada kastedilen, Amerika'da yaşayan Türk nüfusunun çok az olması sebebiyle, bu kişilerin teşkilatlanmalarının, Amerika aleyhinde siyasi faaliyetlere girişmelerinin veya dışardan müdahalelerle organize edilmelerinin neredeyse imkânsız olduğudur. Rapora göre 1911 yılında Göçmenlik bürosunun yaptığı sayıma göre 1899-1910 yılları arasında Amerika'ya Türkiye'den gelenlerin sadece 12.954 kişisi Türk olarak kaydedilmiştir.

Raporda incelenen diğer bir nokta Almanya'nın düşman olması Türkiye'nin de düşman olduğunu gösterir mi? sorusudur. Bu konuyla ilgili raporda şu çarpıcı ifadeler yer almaktadır;

*"23 Aralık 1916 tarihli büyükelçinin²⁹ raporunu inceledik. İstanbul'daki Amerikan büyükelçisinin raporuna göre, Almanya gerek politik ilişkiler bazında gerekse de müttefikleriyle olan fiziki bağlantıları konusunda çaresiz. Bu durumdan yararlanmalı, Almanya'nın müttefikleriyle anlaşmalı ve onlarla Almanya'dan ayrı bağımsız antlaşmalar için görüşmeli. Türkiye'deki yönetim ikiye bölünmüş durumda. Enver Paşa ve destekçileri Almanya sempatanları. Partinin başındaki Talat Bey ise sadece ülkesinin çıkarlarını düşünmekte ve Almanya'yla olan yakınlığa şüpheyle bakmakta. Hazır Almanya'nın otoritesi Türkiye'de sarsılmışken, bu otoriteyi ABD devralabilir. Ama ABD, Türkiye'ye direk savaş açarsa bu otorite boşluğunu değerlendirmemiş oluruz, Almanlar ile Türkler tekrardan yakınlaşırlar. Savaş kararı durumu aleyhimize çevirir. Türkiye zaten büyük güçlerle savaş halinde. Bizim için Almanya'nın bıraktığı boşluğu doldurma stratejisi işe yarayacaktır. Ayrıca Türkiye'nin savaş gücü oldukça kısıtlıdır. Türkiye bize savaş ilan edebilecek etse de savaşabilecek bir konumda değildir ne yeterli miktarda batıda savaşacak ordusu, deniz gücü ne de denizaltısı vardır."*³⁰

Rapordan edinilen bilgiye göre, Büyükelçi ABD' ye geri dönüş yaptığından bu yana yardım dernekleri ve misyonerlik teşkilatları görevlerine devam etmelerine rağmen bölgedeki çalışmaların istenildiği gibi yapılması zorlaşmış durumdadır. Okullardaki çalışanlar ise savaştan önceki konumlarında

29 Bahsedilen büyükelçi Abram I. Elkus'dur.

30 The United States National Archives and Records (NARA), M367- Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929, Roll: 0141 Document Number: 763.72/8475b.

çalışmalara devam etmişlerdir. 100'e yakın çalışan buldukları mevkileri korumuştur.³¹ Ermeni, Yunan, Suriyeli ve Amerikan çalışanlar da bölgede kalmaya devam etmişlerdir. Raporda açıkça belirtildiğine göre, olası bir savaş ilanında, misyonerlerin hayatlarını riske atıp bölgede kalmak isteyecekleri olasılığı da oldukça azdır. Aynı şekilde ABD'nin bölgede yapmakta olduğu ticaret de kesilecektir. Tavsiye edilen şudur ki, yakın doğudaki dengeler sürekli değiştiğinden beklemek şarttır. Eğer bir kere savaş ilan edilirse bu geri alınamaz bir hamle olacaktır fakat eğer gelecek için işe yarayabilecek başka bir strateji yaratılabilecekse, bu durum değerlendirilmelidir.

Yukarıda bahsedildiği üzere American Board'ın Anadolu'daki çalışmaları uzun yıllardan beri devam etmektedir. ABD'nin özellikle bölgede güç kazanmasına ve bölgeyi tanımasına büyük katkılar sağlayan Protestanlık çalışmaları, Ermeniler üzerinde büyük etki yaratmıştır. Bu sebeple misyonerlik faaliyetleri artarak devam etmiştir.³²

Raporda ele alınan bir diğer konu da ABD doğrudan savaş ilanında bulunduğu Türkiye'nin Bulgaristan'la ittifak olup olmayacağıdır. Bununla ilgili olarak da Bulgaristan'ın, Almanya'nın tehlikeli çöküşünün farkında olduğu anlatılmış ve bu yüzden de Bulgaristan'ın politik olarak Almanya'dan uzak bir çizgi çizmek istediği belirtilmiştir. Ayrıca rapordan anlaşıldığına göre, Alman ordusu, Bulgaristan'a ya da herhangi bir müttefikine asker gücü yardımıyla bulunabilecek durumda değildir. Raporda, Bulgaristan ve Türkiye'nin, Almanya'nın yanında olmak dışında birlikte ittifak kurabilecekleri bir yakınlık olmadığının altı çizilmiş ve bu sebeple de birlikte hareket etme olasılıklarının oldukça az olduğu düşünülmüştür. Raporda belirtildiğine göre, Bulgaristan politik duruşuyla güvenilmezliğini kanıtlamış bir devlettir ve Amerika, Bulgaristan'a herhangi bir söz vermemelidir, güvence sağlamamalıdır. Görünen o ki Bulgaristan ve Türkiye Almanya'ya köstek olmaktan başka herhangi bir yarar sağlamamışlardır. Bu sebeple bu duruma müdahale edilmemelidir.

Raporda, Mr. E. B. Haskell'in³³ de fikirlerine yer verilmiştir. Kendisinin, Bulgaristan-Türkiye ittifakıyla ilgili gönderdiği raporda yazdığına göre, Bulgaristan, Türkiye'nin içinde bulunduğu müttefik grubunda yer almaktan hiç hoşlanmamaktadır ve Türklerle birlikte oluşturulabilecek ittifaka karşı antipati duymaktadır.

Görüldüğü gibi Stone'un hazırlattığı raporda ana hatlar böyle bir savaşın olmaması gerektiğini işaret ediyor. Böyle bir savaşın getireceği kısa vadedeki yararının, uzun vadedeki kazançlardan daha az olacağını altı çiziliyor.

31 Raporda bu kişilerin isimleri veya çalıştıkları bölgelerle ilgili herhangi bir detay verilmemiştir.

32 Meral Kuzgun, Ebru Güher, "Amerikalı Misyonerlerin Anadolu'da Yardım Faaliyetleri Çerçevesinde Sağlık Misyonu" *Turkish Studies*, Cilt 10, Sayı 9, Yaz 2015, s. 505-534.

33 Bulgaristan'da çalışmış ABCFM (American Board of Commissioners for Foreign Missions) üyesi misyoner. ABCFM Türkçe adıyla Amerikan Board Teşkilatı olarak bilinmektedir.

3. William Stanley Hollis' in Henry Cobot Lodge'e Gönderdiği 26 Aralık 1917 Tarihli Rapor

Beyrut'taki Amerikan Başkonsolosu William Stanley Hollis yazdığı bu raporda³⁴ 1911 yılından beri Türkiye'de aktif görev yaptığından ve savaş sebebiyle geri çağırılana kadar çalıştığından, Türkiye'deki politik olayları yakından takip ettiğinden ve isimlerini vermediği birçok önemli subay ve yetkiliyle durum değerlendirmesi yaptığından bahsetmiştir. Hollis'e göre misyonerler oldukça iyi işler başarmaktadırlar. Özellikle Hristiyan vatandaşlar üzerinde önemli etkileri vardır ve sevilmektedirler. Hollis, raporunda misyonerlerin teşkilatlanmaları konusunda Türk hükümetinden yana herhangi bir zorluk görmediklerini açıkça belirtmektedir. Bu yüzden herhangi bir savaş ilanı kuşkusuz ki bu teşkilatlanmalara zarar verecektir. Hollis'in belirttiğine göre, Türkiye'deki Hristiyan nüfusunun yüzde doksan beşi fakirlik ve sefalet içerisinde yaşamaktadır. Hemen hepsi yiyecek ve bakım konusunda misyoner yardımlarıyla ayakta durmaktadırlar. Hollis, 6,5 milyon doların Armenian and Syrian Relief³⁵ yardım dernekleri için harcadığını belirtiyor. Oldukça yüksek miktarlardaki paranın da diğer misyoner çalışmalar için harcadığını ve harcanmaya devam ettiğini hatırlatmaktadır. Hollis'e göre savaş durumunda bu misyonerlerin can güvenliğini sağlamak oldukça zor olacaktır. Bölgeye harcanan paraya ve emeğe yazık olacaktır. Hollis, bu konuyla ilgili misyoner James Barton'la New York'ta görüşüğünü ve onunla aynı fikirde olduklarını söylemektedir. Yazdığına göre, özellikle birinci dünya savaşının patlak vermesinin ardından işgal edilen bölgelerdeki misyonerlerin birçoğu hala çalışmaya devam etmektedir. Geri dönmek zorunda olanların dâhil, teşkilatları hala yerli yerindedir. Olası bir savaş durumunda yardım derneklerinin faaliyetleri büyük risk altında kalacaktır, aynı şekilde misyonerlerin de çalışmaları bitecektir. Bölgede Hristiyan nüfusa aktarılan yiyecek desteği de büyük zarara uğrayacaktır.

Hollis'e göre Türkiye'deki Hristiyanların en büyük yiyecek problemi ekmektir. İnsanlar çok az miktardaki ekmeğe çok yüksek fiyatlar vererek ulaşmaktadırlar, bu az miktarda bulunan ekmeğe de karaborsada satılmaktadır. Ekmek ve bölgelere dağıtılan yiyeceğin hemen hemen hepsi Türk ordusunun kontrolindedir. Kendisinin bu konuyla ilgili yazdıkları şöyle;

*"Misyonerlerimiz, Türkiye'deki faaliyetleri için harcadıkları her bir dolar buradaki insanların açlıktan ölmemesini sağlıyor. Her bir dolar, yiyeceği Türk ordusunun ağzından alıp buradaki Hristiyanlara veriyor. Görüyorum ki Türkiye'deki çalışmalarımızı bilen herkes bu konuda benimle aynı fikirleri paylaşıyor. Hâlbuki savaş açlıktan ve sefaletten başka sonuç doğurmaz."*³⁶

34 The United States National Archives and Records (NARA), M367, *Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929*, Roll: 0067 Document Number: 763.72/8373.

35 Ermenilere ve Süryanilere Amerikan Yardımı Heyeti.

36 NARA, M367, *Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929*, Roll: 0067 Document Number: 763.72/8373

Raporda da bahsedildiği gibi Birinci Dünya savaşı sırasında Osmanlı Devleti'nde salgınlar ve açlık ciddi boyutlardaydı. Özellikle savaşlar sebebiyle Anadolu'da gıda eksikliği ve hijyenik olmayan yaşam koşulları oldukça yüksekti. Orduların bu Anadolu şehirlerinden beslenmesi ve bölgedeki hastalıkların yeteri kadar tedavi edilememesi durumu daha da kötüleştirmiştir. Ülkeye gelen yabancılar ve misyonerler de bu açlık ve sefaleti sık sık dile getirmişlerdir.³⁷ Savaş öncesinde başlayan, savaş sırasında ve sonrasında iyice artan ekonomik sıkıntılar, sadece Hristiyanların değil, ülke içindeki tüm vatandaşların açlık, sefalet ve bulaşıcı hastalıklar gibi sorunlarla boğuşmalarına neden olmuştur.³⁸ Amerikan komiseri Lewis Heck'in de raporladığı gibi savaş sebebiyle enflasyon, ulaşım güçlükleri, kaynak azlığı gibi nedenlerle ülkeye mal pazarlayanların fiyatları yüzde bin oranında arttırması ülkedeki sefaleti arttırmıştır. Bundan da bütün vatandaşlar etkilenmiştir.³⁹ Ayrıca savaş sırasında ordusunun bir bölümü frengiye yakalanmıştı, tedavi edilmeden geri gelen askerler hastalığı Anadolu'ya taşımıştı. Bu da yine tüm nüfusu etkilemişti.⁴⁰

Hollis'in raporunda belirttiği önemli hususlardan biri de Türkiye'deki Amerika sempatisidir. Ona göre, Türkler Amerikalılardan kötülük gelmeyeceğine inanmış durumdadırlar. Türkler, oldukça dostane bir hava içerisindedir ve gerek basın gerekse de aydınlar, Amerikalılara karşı hiçbir düşmanca tavır beslememektedirler. Raporda açıkça belirtildiğine göre olası bir savaş bu algıyı tamamen yok edecek, bu da ileriye dönük başka dezavantajlar doğuracaktır.

4. ABD Dış İşleri Bakanlığı Yakındoğu İlişkileri Birimi Misyoner Raporları

4.1. James Levi Barton'nın Henry Cobot Lodge'e Yazdığı Rapor

James Levi Barton ABCFM'nin dış işleri sekreteri olarak uzun yıllar Amerikan misyonerlik faaliyetlerine liderlik etmiş tecrübeli bir isim olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Near East Relief⁴¹ organizasyonunun da başkanı olarak uzun yıllar görev yapmıştır. Barton, görevi gereği Osmanlı Devleti topraklarında uzun süre çalışmış ve Türkler konusunda tecrübeli bir isim haline gelmiş, kendisinden Lozan Konferansına da katılması istenmiştir.⁴²

37 Nermin Gümüştalan, "Birinci Dünya Savaşı Sürecinde Ülke Genelinde Yaşanan Sosyo-Ekonomik Sıkıntıların Maraş Bölgesi Üzerindeki Etkileri," *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2015 14(2) s.431-445.

38 Alev Gözcü, "I. Dünya Savaşı Ve Osmanlı Devleti'nin Gündelik Hayatından Kesitler", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 16 Sayı:32 Bahar 2016 s. 133-169.

39 Orhan Duru, *Amerikan Gizli Belgeleriyle Türkiye'nin Kurtuluş Yılları*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2011.

40 İlbeyi Özer, "Mütareke Ve İşgal Yıllarında Osmanlı Devletinde Görülen Sosyal Çöküntü Ve Toplumsal Yaşam", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı 14, 2003 s.247-271.

41 Yakın Doğu Amerikan Yardım Heyeti.

42 Nur Bilge Criss, George Harris, *Studies in Atatürk's Turkey The American Dimension*, Brill Yayınevi, Sayı.40, Boston 2009, s. 109.

Bilindiği üzere, Henry Cobot Lodge, Massachusetts eyaleti temsilcisi olarak Amerikan senatosunda uzun yıllar hizmet vermiş, bunun yanı sıra iktidar partisi başkanlığında bulunmuş, önemli bir politik figürdür. Kendisi Wilson'nun Avrupa politikasına sert eleştiriler getirmiştir. Ona göre, Wilson prensipleri yetersiz ve Wilson'ın Almanya'ya karşı uyguladığı politika oldukça zayıftır. Lodge, Almanya'yla imzalanan Versay Antlaşması'nın da başarısız olduğunu düşünmüş, antlaşmanın maddelerine itirazlarda bulunmuştur. Kendisi Versay antlaşmasının onaylanması, Milletler Cemiyetine katılma gibi konularda Wilson'la ve senatodaki demokrat kanatla ters düşmüştür.⁴³ Henry Cobot Lodge, Barton'dan Türkiye'ye savaş açma konusuyla ilgili fikirlerini belirttiği bir rapor hazırlamasını istemiştir.

James Barton 10 Aralık 1917 tarihli raporuna, Türkiye'de uzun yıllar kaldığını söyleyerek bölgede, 25 yıla yakın bir zaman çalıştığını ve Türkiye'de birçok farklı alanda yöneticilik, başkanlık gibi görevlerde bulunduğunu yazarak başlamıştır. Barton, hem Amerikan yardım derneklerinin hem de Amerikan okullarının yönetimlerinde ve faaliyetlerinde rol aldığını yazmış, Türkiye'yle diplomatik ilişkilerin koparılmasından sonraki ilk üç ay içerisinde yüze yakın Amerikan temsilcisi ve görevlisiyle konuşarak bir rapor hazırladığını belirtmiştir. Bu kişilerin tamamının Türkiye'nin farklı bölgelerinden gelen isimler, öğretmenler, doktorlar, yardım dernekleri faaliyetlerini yürütenler, yüksek rütbeli memurlar, elçiler olduğunu özellikle not düşmüştür. Tüm bu görüşmelerin sonucunda toplamış olduğu gerekçeler şu şekildedir⁴⁴. Borton; Türkiye'nin, Almanya'nın müttefiki olduğunu söylemekle birlikte bu savaşa gerçekten girmek isteyen kişinin Enver Paşa ve kabinesi olduğunun altını çiziyor. Bakıldığında, Almanya ile yapılan tüm görüşmelerde ve savaşa Almanya yanında girilmesi için büyük uğraşlar veren kişi Enver Paşa'ydı. Karar, bir nevi anayasal yükümlülüklerden uzak, kaybedilen toprakları geri almak isteyen bir siyasetçi tarafından alınmıştı.⁴⁵ Borton'a göre; Almanya ve Türkiye arasındaki ittifak Müslümanlar ve gayrimüslimler tarafından hoş karşılanmamaktadır. Türk yetkilileri de savaşı kazanma konusunda çok da ümitli değillerdir. Ona göre, savaşı Almanya kazansa bile, Türk bağımsızlığının Almanya etkisi altına gireceğine şüphe yoktur. Borton, Türkiye'de hızla büyüyen Amerikan sempatisine de dikkat çekiyor. Bakıldığında, işgalci Avrupa'nın yanında ABD bu dönemde gerçekten de bir kurtarıcı rolü üstlenmiştir. Borton'a göre yardım derneklerinin faaliyetlerinin engellenmemesi onların düşmandan ziyade dost olarak görüldüklerini gösteriyor ve ABD'nin savaşa girişinden

43 Stephen Wertheim, "The League That Wasn't: American Designs for a Legalist-Sanctionist League of Nations and the Intellectual Origins of International Organization 1914-1920", *The Journal of The Society for Historians of American Foreign Relations* Cilt 35 Sayı 5 Kasım 2011 s.821.

44 The United States National Archives and Records (NARA), M367- Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929 Roll: 0143 Document Number: 763.72/13508.

45 İbrahim Bozkurt, "Tanin Gazetesi'ne Göre I. Dünya Savaşı'nın Başlama Ve Osmanlı Devleti'nin Savaşa Giriş Süreci", *Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 22, Nisan 2018, s. 239-265.

bu yana Türklerle arasındaki dostluğun değişmediğine vurgu yapıyor. Ona göre, eğer Amerika Birleşik Devletleri Türkiye'ye savaş ilan ederse, Türkiye'deki Amerikan arazileri, Amerikan okullarının buldukları binalar, Almanlar tarafından ele geçirilebilir ve askeri koordinasyon merkezlerine dönüştürülebilir. İstanbul, İzmir, Beyrut gibi çok önemli olan merkezler kaybedilebilir. Borton'un bildirdiğine göre, Amerika, Almanya'ya savaş açtıktan sonra ve Türklerle olan diplomatik ilişkilerini kesmesinin ardından, Almanlar Türklere baskı uygulamaya başlamıştır. Türklerin Amerika'ya savaş ilan etmelerini istemektedirler. Buna rağmen Türk idaresi bu konuda diremiyor ve Amerikan arazilerine, okullarına, binalarına dokunmuyor. Borton'a göre Almanlar ordu ataşeleri Johann Bernstorff'u İstanbul'a gönderdi bu Almanların Türklerle olan ilişkilerini korumak için önlem aldıklarının göstergesidir. Kayzerin bizzat kendisinin bu uzun yolculuğa çıkması meselenin çok mühim olduğunu gösteriyor. Savaş ilan edilmesi, ayrıca Türkiye'deki gayrimüslim nüfus için büyük bir tehlikedir. Almanlar özellikle Ermeni, Suriyeli, Yunan ve Yahudi nüfusu üzerindeki kontrolü ele alacaklardır. Almanlar kaybettikleri güveni, Amerika'nın savaş açmasını bahane ederek tekrar inşa edecekler ve yeni argümanlar bularak Türkleri etkilemeye devam edeceklerdir. Gayrimüslimlere ise hoşgörülle yaklaşılmayacaktır. Türkiye'ye açılacak bir savaş ilanının herhangi bir menfaat getireceği görülüyor. Borton'a göre tartışılması gereken soru, ABD'nin ordu gücünü buraya gönderebilecek kapasitesi var mıdır? ABD'nin ordu kuvvetleri Fransa ve İtalya'daki cephelerdedir. Osmanlı topraklarına nasıl kuvvetli bir ordu gönderilecektir? Etkili bir ordu getirilmeden, Türkiye üzerinde nasıl korkutucu bir etki uyandırılabilir? Ordusuz savaş ilanı, gayrimüslimlerin hayatlarını tehlikeye atmaktan başka bir işe yaramaz. Borton also müttefiklerinin isteklerini de sorgulamaktadır. Müttefiklerinin isteklerinin ABD'nin gelecekteki politikalarıyla ne kadar örtüşüyor sorusu sorulmalıdır. Borton da benzer bir şekilde başarı getireceği belli olmayan bir savaş kararı için neden bu kadar risk alınıyor sorusunu dile getirmektedir. Ona göre bu coğrafyayı bilen herkes için, savaş kararının neden alınmaya çalışıldığını anlamak çok zordur. Çünkü bu coğrafyayı bilen herkes böyle bir savaş kararının getireceği olumsuz sonuçları da göreceklerdir.

Borton'un yazdıklarından kolayca anlaşılacağı gibi kendisinin düşüncesi, böyle bir savaşın gereksiz olduğu yönündedir. Borton'un da öne sürdüğü gibi, Osmanlı Devleti'nin savaş çıktıktan sonra misyonerlere ait mülklere veya teşkilatlanmalarına el koyması gibi bir durum söz konusu olmamıştır. Bölgede sadece silah ve cephane saklayıp, başta Ermeniler olmak üzere çeşitli gruplara desteği tespit edilen misyonerlik kuruluşları hakkında önlemler alınmaya çalışılmıştır fakat bu da tam anlamıyla başarıya ulaşmamıştır. Bununla beraber misyonerlik faaliyetleri savaş sırasında ve sonrasında da devam etmiştir.⁴⁶

46 Devrim Ümit, "The American Protestant Missionary Network in Ottoman Turkey 1876-1914", *International Journal of Humanities and Social Science*, Sayı 4, No. 6/ 1 Nisan 2014 s.16-51.

4.2. James Barton'un Roosevelt'a Yazdığı Rapor ve Cleveland Hoadley Dodge'a Gönderdiği Mektup

James Barton daha önceki raporunda da olduğu gibi bu metinde de ABD'nin askeri gücünün yeni bir sıcak savaşa yetecek durumda olup olmadığını sorgulamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri doğrudan savaş kararını uygulayabilecek durumda mıdır, yeterli miktarda askeri gücü mevcut mudur, sorularını sormaktadır. Barton'a göre Bulgarlar ve Türkler ancak ordu gücüne boyun eğebilecek milletlerdir, yeterli askeri operasyon yapılmadan, sadece kâğıt üzerinde açılan bir savaş onlara hiçbir yaptırım uygulamayacaktır. Böyle bir durum da sonuç, azınlıkların hayatını tehlike atmaktan öteye geçmez. Ayrıca Barton'a göre böyle bir kararın senatodan geçmesi oldukça zordur. Eğer olurda onaylanırsa Washington'ın Türkiye'nin askerî açıdan zayıf bölgelerinde konuşlandırılacak yeni bir orduya ihtiyacı vardır. ABD'nin müttefikleri, ABD'yi savaşa sokmak için baskı yapmakta ama aynı zamanda Fransa ve İtalya'da bulunan AEF⁴⁷ ordularına dokunulmaması gerektiğini söylemektedir. Bu durumda ABD'nin hızlıca yeni bir sevkiyat yapması çok da kolay gözükmemektedir.⁴⁸

James Barton, Cleveland Hoadley Dodge'a gönderdiği 9 Mayıs 1918 tarihli mektubunda,⁴⁹ Bulgaristan'a açılacak ama Osmanlı Devleti'ne açılmayacak bir savaşı oldukça mantıksız bulmaktadır. Hristiyan bir ülkeye savaş açan ABD'nin Müslüman bir ülkeye savaş açmayacak olması açıklanabilecek bir durum değildir. Eğer savaş ilan edilecekse de her iki ülkeye aynı anda edilmesi ya da ikisine de edilmemesi gerekmektedir. Barton'a göre bu iki ülkeye de savaş açmamak en mantıklı çözümdür. ABD'nin savaşa girdiği tarihten bu yana geçen zaman içerisinde Türkiye'ye doğrudan savaş ilan edilmemişken, şimdi herhangi bir provokasyon olmadan, herhangi bir tehlike olmadan böyle bir savaş ilanı nasıl açıklanacaktır? Barton'a göre Bulgaristan'a savaş açılacaksa Türkiye'ye de açılmalıdır. Barton konuyla ilgili ABCFM üyesi E.B Haskell ile de görüşüğünü, Haskell'in 27 yıl Bulgaristan'da yaşadığını ve konuyla ilgili geniş bilgisinin olduğunu yazmaktadır. Yazıldığına göre Haskell Bulgaristan başbakanı ve üst düzey yetkililer ile görüşmüştür, ona göre Bulgaristan'ı İttifak devletlerinden ayırmak oldukça kolay bir iştir ve eğer Bulgaristan ittifaktan ayrılabilirse Türkiye'de ayrılabilir. Bulgaristan hükümetine yapılacak küçük müdahaleler İttifak devletlerinden Bulgaristan'ı ayırmaya yetecektir. Eğer Bulgaristan ayrılırsa Türkiye'de uzun süre dayanamayacaktır.

47 American Expeditionary Forces, türkçesiyle; Amerikan yurt dışı sefer kuvvetleri.

48 The United States National Archives and Records (NARA), M367-Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929, Roll:0143 Document Number: 763.72/13523.

49 NARA, M367-Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929, Roll:0143 Document Number: 763.72/13523.

James Borton, Roosevelt'e gönderdiği raporda ise Türkiye'ye savaş açmak için gösterilen nedenleri ve savaşa gerek olmadığına dair gerekçeleri sıralamaktadır. 1933 yılında kazandığı seçimlerle, 32. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı olan Roosevelt, raporun yazıldığı tarihte Amerika Birleşik Devletleri Donanma Bakanı Yardımcısı görevindedir. Borton'a göre savaş ilanını gerektirecek sebepler oldukça azdır ve bunların gerçekten de birer neden sayılıp sayılamayacağı meçhuldür. En büyük neden; Türkiye'nin, ABD'nin düşmanlarının müttefiki olması ve birbirlerine askeri yardımda bulunuyor olmalarıdır. Diğer bir neden de Osmanlı'nın son yıllarda uyguladığı politikanın tek başına bir devlet olarak devam edemeyeceğini göstermiş olmasıdır. Borton'a göre zaten çökmüş olan bir imparatorluk söz konusudur. En son olarak da Yunanlılar ve Sırp'ların bu durumdan en kazançlı milletler olarak çıkacakları belirtilmiştir. Böylelikle bu ülkelerin üzerindeki ABD etkisi ve bölgedeki ABD gücü perçinlenecektir. Roosevelt'e gönderilen raporda neden savaş ilan edilmemeli başlığı maddelendirilmiştir. Buna göre;⁵⁰

Şimdiye kadar ne Bulgaristan ne de Türkiye tarafından Amerika Birleşik Devletleri aleyhinde bir girişimde bulunulmadı ve hiçbir Amerikan vatandaşına ya da misyonerine Türkiye ya da Bulgaristan tarafından herhangi bir şiddet veya kötü bir yaptırım uygulanmadı.

Diplomatik olarak bu iki ülke de ABD ile iyi ilişkiler geliştirme konusunda girişimlerde bulundular.

Gelen raporlara bakıldığında Bulgaristan'ı ittifak grubundan ayırmak kolay ve yine görünen o ki Bulgar otoriteleri Almanya'dan hazzetmiyorlar. İstihbaratımız, Bulgaristan'ın Alman ordularını kendisınırından geçirmeyeceğine dair duyular aldı. Sırbistan'dan gelen ajanlarımız Bulgaristan'ın kendisini ittifak güçlerinden ayırmayı düşündüğünü söylüyor. Eğer böyle bir şey olursa aynı şekilde Türkiye'nin de Almanya ile olan bağının kopacağı düşünülüyor. Bu durumda Türklere veya Bulgarlara savaş açmak onları Almanya'ya yakınlaştırır. Bu zamana kadar geliştirilen dostane ilişkiler bitebilir. Savaş ilanı aramızda hiçbir problem yokken varmış gibi gözükmesine yardımcı olabilir.

ABD, Almanya'ya savaş açtığından beri Almanlar, Bulgarların ve Türklerin ABD'ye savaş açarak karşılık vermesi için baskıda bulunuyor. Almanya'nın planı, ABD'yi ortak düşman olarak göstererek bu iki ülke ve kendisi arasındaki bağları güçlendirmek ve Ortadoğu sorununu kendi lehine çevirmek bu yüzden Almanya'nın eline bu koz verilmemeli.

Türkiye'deki çalışanlarımız, Türkiye'de kolejler, hastaneler kurmak için yıllardır çalışma halindedir. Türkler, Almanların isteklerine boğun eğmiyorlar ve ABD'ye karşı bir savaş ilanında bulunmaya niyetli değiller. Türkiye şu an

50 The United States National Archives and Records (NARA), *M367-Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929*, Roll:0143 Document Number: 763.72/13523.

ABD ye ait olan 8-10 milyon dolarlık Amerikan enstitülerine el koyabilirdi ama koymadı. ABD'ye ait toprakların bulunduğu alanlar ve okulların konumu stratejik açıdan çok değerli hem Osmanlı hem de Alman ordu güçleri için yitirilmeyecek bir öneme sahip. ABD'nin Türkiye'ye savaş açması durumunda bu alanların tamamının elden çıkma riskini göze almak gerekir.

Savaş ilanı ülkedeki gayrimüslim nüfusa karşı olan nefreti büyütecektir. Geçmişte yaşanan Ermeni olaylarının tekrarlanmaması için böyle bir savaş ilanından uzak durmalıyız.

Bütün bunların yanında, savaş ilan etmek aslında çok da mümkün görünmüyor. Böyle bir savaş kararı alınsa bile hemen savaşmaya hazır olan bir ordu yok. Birçok kişi savaş ilanını onaylayabilir ama bu tam bir bilinçsizlik örneği. Sadece savaş açtık deyip, beklemekle savaş ilanında bulunulamaz. Bir defa girilen sıcak savaş iki ülkeden birinin çekilmesine kadar devam etmek zorundadır.

Borton son olarak raporunu göreve hazır olduğunu yazarak bitiriyor. Özellikle savaşa girip girmemekle ilgili düşüncelerinin, Türkiye'nin çıkarlarını korumakla alakası olmadığını belirtiyor. Kendi düşüncesi ABD'nin savaşmayarak elde edeceklerinin, savaşarak elde edeceklerinden çok daha fazla olduğu yönünde.

4.3. William Wheelock Peet ve Arshag Schmavonian' ın Raporu

Amerika asıllı William Wheelock Peet⁵¹ ve Türk Ermenisi Arshag Schmavonian'nun 16 Eylül 1918 tarihli hazırladıkları raporda⁵², Türkiye ve Bulgaristan'a doğrudan savaş açılmalı mı sorusu ayrıntılarıyla incelenmiştir. Schmavonian, Henry Morgethau'nun resmi çevirmeni olarak görev yapmıştır. 1917 yılının sonlarında Washington'a tayin edilmiş orada "Dışişleri Bakanlığı Özel Danışmanı" olarak görev yapmıştır. Schmavonian aynı zamanda Henry Morgenthau'nun "Ambassador Morgenthau's Story" yani Büyükelçi Morgenthau'nun Öyküsü isimli kitabının hazırlanmasında kendisine yardımcı olmuştur. Raporda, konu şu üç başlıkta ele alınmıştır; ABD'nin Bulgaristan ve Türkiye'ye doğrudan savaş açması için nedenleri, Bulgaristan'a Savaş İlan edilmesi fakat Türkiye'ye Edilmemesi için nedenler son olarak da Bulgaristan'a Savaş İlan edilmemesi fakat Türkiye'ye Edilmesi için öne sürülen gerekçeler.

Dr. Peet ve Schmavonian'nun hazırladıkları raporda iki ülkeye birden savaş ilan edilmesi için gösterilen en önemli gerekçeler arasında Yunanlılar ve Sırp'ların durumu gelmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye ve Bulgaristana savaş açması, Yunan ve Sırp'lara çok büyük destek verecektir.

51 Türkiye'de uzun yıllardır yaşamış ABCFM misyoneri.

52 The United States National Archives and Records (NARA), M367- Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929, Roll: 0143 Document Number: 763.72/13522 sayfa: 7-10.

Yunanlıların gözündeki olumlu Amerikan etkisi büyüyecek bu da ilerideki hedefler için değerli sonuçlar getirecektir. Raporda ayrıca Yunanistan'ın, savaş başlarken İtilaf grubunda yer almak için birtakım çabalarda bulunduğu, hatta Venizelos'un bu fikri parlamentoya taşıdığını fakat o zamanki hükümetin Alman yanlısı olması sebebiyle bu amacına ulaşamadığı belirtilmiştir. Ülkedeki Fransız-İngiliz karşıtı Alman propagandasına rağmen Yunanistan'ın İtilaf Devletleriyle beraber hareket etmeye başlaması önemli bir çaba olarak değerlendirilmiştir. Yunanistan'ın yardıma ihtiyacı vardır ve ABD'nin bölgedeki sıcak savaşa katılması onlara büyük bir cesaret kaynağı olabilir. Burada belirtmek gerekir ki; dönemin Amerikan basın hayatı incelendiğinde, Osmanlı Devleti'nin paylaşımına ve İzmir'in işgaline yönelik çok ciddi bir propaganda yapıldığı görülmektedir. Yunan işgali gerek Avrupalı devletler gerek se ABD tarafından desteklenmiştir. Barış Konferansı'ndaki Yunanların Ege Bölgesindeki Yunan nüfusunu fazla göstererek işgallerine haklılık verme çalışmaları ABD basının da yer bulmuş, Yunan taraftarlığı yapan haberler çoğalmıştır. ABD'nin çıkarlarına en uygun stratejinin ne olduğu tartışılmıştır. Paris⁵³

Rapordan anlaşılan şu ki, Amerika Birleşik Devletleri'nin böyle bir savaşta etkin bir rol alması için daha önce Borton'un da belirttiği gibi ordu gücüne ihtiyaç vardır. Fakat Dr. Peet ve Mr. Schmvonian'a göre bu gücün çok büyük olması gerekmez. Eğer Bulgaristan'a ve Türkiye'ye doğrudan savaş ilan edilecekse, yeterli miktardaki Amerikan gücünün Selanik'e getirilmesi ve Amerikan bayrağının Selanik'te dalgalanması, Yunanlılara askeri yardım yapılması gerekir. Eğer Türkiye'ye savaş açılacaksa da hemen Ermeni ve Süryani azınlıkların hareketlendirilmesi, desteklenmesi gerekir. Rapora göre azınlıkların silahlandırılması şarttır. Onlara verilecek az bir destek bile önemli başarılar kazanılmasına yardımcı olacaktır.

Bulgaristana savaş ilan edilirken, Türkiye'ye edilmemesi için öne sürülen nedenler arasında yine misyonerlik faaliyetleri gelmektedir. Türkiye'ye savaş açmak, misyonerlik faaliyetlerini ve vatandaşların can güvenliğini etkileyecektir. Belirtilen bir diğer hususta Bulgaristan'ın komşularıyla ilgilidir. Bulgaristan'a savaş ilan edildiğinde İtilaf grubunda yer alan Yugoslavya güçlenecek, bölgede kuvvetli bir Amerikan etkisi oluşacaktır. Burada Yugoslavya ile kastedilen, Sırp, Hırvat ve Sloven Krallığıdır. Bazı kaynaklarda bu krallık Yugoslavya Krallığı olarak da isimlendirilmektedir. Federal Yugoslavya resmi olarak 1943 yılında kurulmuştur.

Türkiye'ye savaş ilan edilmesi fakat Bulgaristan'a edilmemesi için gösterilen gerekçelerin başında ise Türkiye ve Almanya arasındaki yakınlık gelmektedir. Türkiye'deki Alman etkisi Bulgaristan'dakinden çok daha fazladır ve Türk yönetimi Alman etkisinde bir politika gütmeye devam etmektedir. Dr. Peet ve Mr. Schmvonian'a göre Türkiye'nin başka milletlerle dost olabileceğini öngörmek sakıncalıdır.

53 Sezen Karabulut, "Amerikan Basınında İzmir Şehrinin Yunanistan Tarafından İşgali", Belgi Dergisi, Sayı 11 Kış 2016/I s.1-15.

5. Amerikan Savunma Topluluğu Raporu

Amerikan Savunma Topluluğu⁵⁴ 1915 yılında kurulan politik bir topluluktur. Özellikle savaş sırasındaki Almanya karşıtlığı propagandasıyla bilinmektedir. Bu topluluğun hazırladığı 22 Temmuz 1918 tarihli bildiriye göre⁵⁵ ABD mutlaka Türkiye ve Bulgaristan'a karşı savaş açmalıdır. Bildiriye göre, savaş karşıtı olanlar; Türkiye'deki birtakım misyonerler, öğretmenler, içinde buldukları koşulları kaybetmek istemeyen ve 1914'ten beri yardım derneklerinin paralarıyla geçinen insanlardır. Bu insanların savaş taraftarı olması zaten beklenemez. Misyonerler kendi faaliyetlerinin tehlikeye gireceğinden korkmaktadırlar fakat bildiriye göre bu gerçeği yansıtmamaktadır. Savaş ilanı gerçekten misyonerlik faaliyetlerini durdurur mu? Sorusu sorulmalıdır. Misyonerler Türklerin kontrolü altında çalışmaktadırlar. Halbuki ABD'nin Türkiye'ye savaş açması, sultanı ve yönetici kadroyu baskı altına alması, misyonerlere daha çok hizmet olanağı tanımaz mı? Amerikan otoriteleri altında çalışan misyonerler, Türklerin yaptırımlarına boyun eğmek zorunda kalmayacaklardır. Bu konuda müttefiklerle birlikte Türkiye'ye uygulanacak baskı daha büyük kazanımlar sağlanmasına yardımcı olacaktır.

Bildiriye göre ABD'nin müttefiklerinin, ABD'ye ihtiyacı vardır. Avusturya ve Almanya arasındaki bağı koparmak, Berlin-Bağdat yolunun güvenliğini sağlamak ve gıda transferini kesmek için, müttefiklerin ABD'nin ordularına ihtiyacı vardır. Türkler savaşa bilerek isteyerek İttifak grubunda girmişlerdir. Eğer Bulgaristan ve Osmanlı toprakları kontrol altına alırsa Almanya'nın hiç şansı kalmayacaktır. Savaş ilanı olmadan ABD'nin, Yakındoğu'yu kontrol altına alması ihtimal dâhilinde değildir. Bildiriye göre, Türk ordusunun moralman düşük olduğu bilinmektedir. Askerden kaçma oranı yüksektir ve Türk ordularına destek kuvvet sağlanamamaktadır. Savaş alanından geri çekilmeler oldukça yüksektir ve Türkiye çok yorgundur. Türk ordusu, Alman gücü ve parasıyla ayakta durmaktadır. Bildiriden anlaşıldığına göre, ABD savaşa girmesinin ardından yapması gerekenleri bir türlü gerçekleştirmemektedir. Müttefiklerinin yanında olması gereken zamanlarda onlara yeteri kadar destek sağlamamaktadır. Özellikle İngilizler, Suriye'nin kuzeyine, Anadolu'nun doğusuna varan dağlık bölgelerde Amerikan ordusuyla beraber çok önemli sonuçlar elde edebilir.

Bildiride Viscount Bryce tarafından 1915-1916 olaylarını da kapsayan Osmanlı'nın Ermenilere karşı takındığı tutumu anlatan metnin yayımlandığına fakat buna rağmen Osmanlı hükümetinin etkili bir sonuç almaması eleştiriliyor. Bahsedilen, Viscount Bryce and Arnold J. Toynbee tarafından Ermeni olaylarıyla

54 Orjinal adıyla American Defense Society.

55 The United States National Archives and Records (NARA), M367-Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929, Roll:0098, Document Number: 763.72/10796.

İlgili olarak yazılmış, ilk olarak 1916 yılında yayımlanmış olan Blue Book ismiyle de bilinen kitaptır. Orijinal adı; "The Treatment of Armenians in the Ottoman Empire 1915-16" dır. Bryce, ABD'de görevlendirilmiş 1913 yılına kadar görev yapmış İngiliz büyükelçi ve politikacıdır. Ermeni Tehcirinin bir soykırım olduğuna dair fikirleriyle tanınmaktadır. Bu fikirlerini İngiliz parlamentosuna taşıyıp, şiddetlice savunmuştur. Bildirinin bu metni örnek göstermesi şaşırtıcı değildir. Bu dönemde Ermeni olaylarıyla ilgili Osmanlı Devleti'ne karşı gerek siyasi gerek yabancı basın çok ciddi baskılar uygulamaktadırlar.

Sonuç

ABD, 1917 yılında savaşa girene kadar kendi tarafsızlık politikasını uygulamaktaydı. Savaşa girmeden önce ve girdikten sonra Avrupa'daki güç dengeleri ile Ortadoğu'nun içinde bulunduğu durumu iyi analiz ederek, uygun bir politika belirlemeye çalışmıştı. ABD, müttefikleri tarafından Ortadoğu'da sıcak bir savaşa girmeye zorlanmıştı. Özellikle İngiltere'nin baskısı, ABD'nin Ortadoğu'da Osmanlı Devleti'ne ve Doğu Avrupa'da da Bulgaristan'a savaş ilan etmesi yönündeydi. İngiltere'nin savaşı bir an önce sonlandırmak ve birçok cephede savaşan ordularına taze güç bulmak amacıyla giriştiği bu politika sonuç vermemişti. ABD, Osmanlı Devleti'ne doğrudan bir savaş açmamıştı. Bunun birkaç sebebi olduğunu görmekteyiz.

Öncelikle, ABD savaşa bağımsız bir güç olarak girmiş, Avrupa'nın siyasi politikalarından uzak bir strateji belirlemişti. İş birliği sadece askeri operasyonlara dayanıyordu, askeri operasyonlar dışında, ABD kendi stratejisini kendi belirleme hakkına sahipti. Orijinal adıyla, Amerika'nın içinde bulunduğu grup Allied and Associated Powers'dı. Genel olarak; Allied Powers Türkçeye İtilaf Devletleri veya müttefik kuvvetler olarak çevrilmektedir. İki grup birbirinden farklıdır. 1917 yılında savaşa giren ABD, Allied grubunda değil, Associated Powers grubundadır. Associated Power şu demektir; ortak düşmana karşı askeri operasyonlarda müttefiklik sağlanabilir fakat politik çıkarlarda bağımsız bir strateji izlenecektir. Bu koşullarda ABD'nin izlediği bağımsız ve tarafsız politika gereği İngiltere'nin isteklerine boğun eğmesini gerektirecek herhangi bir durum söz konusu değildi. ABD, üçlü İtilafın (üçlü itilaf, savaş öncesi Fransa, İngiltere ve Rusya arasında kurulan ittifak) da bir parçası değildi. Bu yüzden de müttefiklerine karşı herhangi bir sorumluluk taşııyordu. Bakıldığında, Osmanlı Devleti'nin savaşta açtığı cephelerin hiçbir tanesi ABD'ye karşı bir tehdit oluşturmuyordu. İki ülkenin kuvvetleri batı cephelerinde karşı karşıya gelmemiş, Osmanlı Devleti tarafından Amerikan kuvvetlerine herhangi bir saldırıda ya da tehditte bulunulmamıştı.

Yukarıdaki raporlar hatırlanacak olursa, ABD'ye müttefikleri tarafından vaadedilen bir Ortadoğu'yu paylaşım sözü vardı. Eğer ABD, doğrudan Osmanlı Devleti'ne savaş açarsa, barış görüşmeleri sırasında kendisi de paylaşım planlarına dâhil olabilecekti. Buna rağmen ABD bu teklife pek de sıcak bakmamıştı. Bunda ki sebeplerden biri, ABD'nin Türk topraklarında sebepsiz yere savaş açacak, stratejik bir çıkar görmemesiydi. Hâlbuki kurtarıcı rolünü üstlenirse, ileride siyasi avantajlar kazanması çok daha muhtemeldi. Misyonerlerden gelen raporlara bakılırsa, Ortadoğu'daki Amerikan etkisi çok olumluydu ve Türkiye'ye açılacak savaş, İngilizlerin siyasi emellerine ulaşması dışında ABD'ye bir getiri sağlamayacaktı. Keza, Wilson'ın, Paris Barış Konferansı sürecince takındığı tavırla, on dört maddelik açılımıyla, barış yanlısı bir imaj çizmeye çalışması bunun göstergesiydi. Savaşı sonlandırmak, yeniden çıkmasını önlemek ve kalıcı bir barışın mimarı olmak istiyordu. Bunun en önemli sebeplerinden biri Rusya'nın lideri olduğu, kendisinin söz hakkı olmadığı ve ABD'nin hedeflerinden bağımsız bir Avrupa barışından çekiniyor olmasıydı.

ABD'nin Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmemesinin bir diğer nedeni de misyoner ve okullaşma hareketleriydi. Yukarıdaki raporlardan da anlaşılacağı gibi Türkiye'deki misyonerlik hareketleri oldukça gelişmiş ve teşkilatlandırılmıştı. ABD'nin Türkiye ile gireceği doğrudan bir savaş bu teşkilatlanmaların ortadan kalkmasına ya da faaliyetleri kapsamında zarar görmesine sebep olabilirdi. Bu misyonerlik ve okullaşmanın yarattığı Amerikan popülerliği ve Amerikan etkisi zarar görebilirdi.

Son olarak belirtmelidir ki, eğer ABD Ortadoğu'daki sıcak savaşa girmiş olsaydı yeni bir askeri kuvvet oluşturması gerekecekti. Bu kuvvetin oluşturulması ve Ortadoğu'ya gönderilmesi uzun bir zaman alacaktı. Ayrıca Amerikan askerlerinin savaş tecrübesi çok kısıtlıydı. Amerikan askerleri, Avrupa'ya ulaştıklarında Fransız ve İngiliz askerlerinden eğitim aldıktan sonra cepheye sürülüyorlardı.⁵⁶ Bu durumda Ortadoğu'daki sıcak savaşa katılmaları için geçecek süre ve buna bağlı olarak içerdeki politik kaygılar oldukça fazla olacaktı. Amerikan askerleri birçok cephede dağılmış olacak bu da beraberinde bir sürü problem getirecekti. Bu problemlerin başında ABD senatosunun onayı meselesi geliyordu. ABD senatosunun böyle bir savaş kararını onaylaması oldukça düşük bir ihtimaldi. Baştan beri bağımsız ve tarafsız güç politikasını uygulayan ABD'nin, Almanya'ya saldırması; Almanya'nın denizaltı savaşlarında uyguladığı politika, sivil Amerikan vatandaşlarının öldürülmesi ve Meksika'ya ulaşan telgrafla (Zimmermann Telegram) devam eden süreç sebebiyleydi. Almanlar "Unrestricted submarine warfare" politikasını uygulamakta yani serbest-kuralsız denizaltı savaşı vermekteydi. Bu sebeple gemiler, uyarılmadan veya denetlenmeden batırılıyordu. Almanya'nın "Unrestricted submarine warfare" politikası sonucu batırılan gemilerin yolcuları arasında Amerikan

56 Center Of Military History United States Army, *United States Army In The World War 1917-1919*, U.S. Government Printing Office, Washington. D.C., 1989 s.2-4.

vatandaşlarının buldukları gemiler de vardı. ABD, Almanya'yla uzlaşmaya çalışsa da bu politikasının başarılı olamayacağını görmüş ve Almanya'ya savaş ilan etmiştir. Bu girişimlerin en önemlilerinden biri "Sussex pledge" dir. ABD'nin savaşa girmesinden önce, 1916 yılında yapılan, ABD ve Almanya arasındaki bu antlaşma, ABD'nin zarar gören ticaretini yapılandırması ve Almanya'nın ABD'yi savaş dışı tutmak için imzaladığı maddeden oluşur. Dolayısıyla, Wilson'ın Almanya'ya karşı savaş kararı, tüm senatörler tarafından onaylanmasa da senatoda kabul edilebilir bir zeminin üstüne kurulmuştu. Savaş ilanı, senatoda 82 senatör tarafından onaylanırken 6'sı tarafından reddedilmiş, 8 senatör de oylamaya katılmamıştı. Kongrede de 373 üyeden onay alırken 50'si tarafından ret oyu kullanılmıştı. Ortadoğu'daki durum için böyle bir ilhak veya saldırı söz konusu değildi. Dolayısıyla Türkiye'ye doğrudan savaş ilan etmek öyle çok da kolay bir süreci içinde barındırmıyordu.

KAYNAKÇA

I. Arşiv Kaynakları

The United States National Archives and Records (NARA), *M923-Records of the American Section of the Supreme War Council*.

The United States National Archives and Records (NARA), *M367-Records of the Department of State Relating to World War I and its Termination, 1914-1929*.

DeBruyne, Nese F., "American War and Military Operations Casualties: Lists and Statistics," *Congressional Research Service CRS Report, 7-5700 / RL32492, 2018*.

II. Kitaplar

DURU, Orhan, *Amerikan Gizli Belgeleriyle Türkiye'nin Kurtuluş Yılları*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2011.

III. Makaleler

AKALIN, Durmuş Cemil Çelik, "XIX.Yüzyılda Doğu Akdeniz'de İngiliz-Fransız Rekabeti ve Osmanlı Devleti", *Turkish Studies*, Cilt:7 Sayı: 3, Yaz 2012, s. 21-45.

BOZKURT, İbrahim, "Tanin Gazetesi'ne Göre I. Dünya Savaşı'nın Başlama ve Osmanlı Devleti'nin Savaşa Giriş Süreci", *Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 22, Nisan 2018, s. 239-265.

CRİSS, Nur Bilge, George Harris, *Studies in Atatürk's Turkey, The American Dimension*, Brill Yayınevi, Sayı.40, Boston 2009, s. 109.

ÇELİK, Akın "Osmanlı Devleti'nin Fiilen I. Dünya Savaşı'na Girişinin Kamuoyuna Yansıması ve Toplumsal Tepkiler", *Tarih Okulu Dergisi*, sayı 25, Mart 2016, s. 231-267.

ÇINAR, Burak "Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Jeopolitiğinin Rolü", *Akademik Bakış Dergisi*, Cilt 8, Sayı 15, Kış 2014 s. 39-56.

- ÇİÇEK, M. Talha "Birinci Dünya Savaşında Suriye'de Panislamist Propaganda: Eş-Şark Gazetesi Örneği", *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 17, Bahar 2018, s.107-126.
- ERDEM, Can "İtilaf Devletlerinin İstanbul'u Resmen İşgali ve Faaliyetleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Sayı 62, Temmuz 2005, s. 677-693.
- GÖZCÜ, Alev, "I. Dünya Savaşı ve Osmanlı Devleti'nin Gündelik Hayatından Kesitler", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 16 Sayı:32 Bahar 2016 s. 133-169.
- GÜMÜŞALAN, Nermin, "Birinci Dünya Savaşı Sürecinde Ülke Genelinde Yaşanan Sosyo- Ekonomik Sıkıntıların Maraş Bölgesi Üzerindeki Etkileri," *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2015 14(2) s. 431-445.
- KARABULUT, Sezen, "Amerikan Basınında İzmir Şehrinin Yunanistan Tarafından İşgali", *Belgi Dergisi*, Sayı 11 Kış 2016/I s.1-15.
- KUZGUN, Meral, Ebru GÜHER, "Amerikalı Misyonerlerin Anadolu'da Yardım Faaliyetleri Çerçevesinde Sağlık Misyonu" *Turkish Studies*, Cilt 10, Sayı 9, Yaz 2015, s. 505-534.
- MACMİLLAN, Margaret Paris 1919, 1919 Paris Barış Konferansı ve Dünyayı Değiştiren Altı Ayın Hikâyesi, Odtü Yayıncılık, Ankara, 2004, s.18.
- MAJ. Joseph, J. DiDomenico, The Rise and Fall of a Coalition; The Supreme War Council and Marshal Foch, 1917-1919 (Monografi Bilimsel Eser, School of Advanced Military Studies), United States Army Command and General Staff College, Kansas, 2017 s.11-13.
- ÖRS, Orhan "Kuruluşundan Birinci Dünya Savaşına Kadar İttihat ve Terakki Cemiyeti", *Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı 51, Bahar 2013, s. 679-716.
- ÖZER, İlbeyi, "Mütareke ve İşgal Yıllarında Osmanlı Devletinde Görülen Sosyal Çöküntü Ve Toplumsal Yaşam", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı 14, 2003 s.247-271.
- POLAT, Ü. Gülsüm "I. Dünya Savaşında İngiliz ve Türk Propaganda Gazetelerinin Etkinliği Üzerine Bir Değerlendirme (el-Hakika ve Musavver Çöl)", *OTAM*, Sayı 36, Güz 2014, s. 141-155.
- SÜMER, Gültekin "Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü", *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 19, Güz 2008, s. 123-124.

- THOMPSON, J. A. "Woodrow Wilson and World War I: A Reappraisal", *Journal of American Studies*, Cilt.19, Sayı 3, Aralık 1985, s. 347.
- TÜTÜNCÜ, Gülsüm "Birinci Dünya Savaşı'nda İngiltere'de Siyasal Ortam Ve İngiliz İşçi Partisi", *100. Yılında Birinci Dünya Savaşı, Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 2. Uluslararası Tarih Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, İzmir, 2015, s.817-839.
- ÜMİT, Devrim, "The American Protestant Missionary Network in Ottoman Turkey 1876-1914", *International Journal of Humanities and Social Science*, Sayı 4, No. 6/ 1 Nisan 2014, s.16-51.
- ÜSTE, Nazmi "Wilson Prensipleri'nin Osmanlı İmparatorluğu Sonrası Anadolu'da Ulus-Devlet İnşaa Çabalarına Etkisi Bağlamında Lozan Mübadelesi", *TSA Dergisi*, 18. Özel sayı, Ocak/January 2014 s.33-48.
- WERTHEİM, Stephen, "The League That Wasn't: American Designs for a Legalist-Sanctionist League of Nations and the Intellectual Origins of International Organization 1914-1920", *The Journal of The Society for Historians of American Foreign Relations*, Cilt 35 Sayı 5 Kasım 2011 s.821.